

Järvenpään kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelman luku *Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen*

Sisällys

4 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen	2
4.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä	2
4.2 Yhteistyö	4
4.2.1 Oppilaiden osallisuus	4
4.2.2 Kodin ja koulun yhteistyö	4
4.2.3 Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa	7
4.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö	11
4.4 Opetuksen järjestämistapoja	18
4.4.1 Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu	18
4.4.2 Yhdysluokkaopetus	19
4.4.3 Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus	20
4.4.4 Joustava perusopetus	21
4.4.5 Opetus erityisissä tilanteissa	23
4.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta	25

4 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen

~~Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö~~

4.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä

Perusteen teksti

Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä. Järjestämisen tulee edistää kasvatukselle ja opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja perusopetuksen tehtävän toteuttamista. Järjestämisellä luodaan edellytykset oppilaiden hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle sekä huolehditaan koulu yhteisön sujuvasta toiminnasta ja yhteistyöstä. Koulutyön käytännöt edistävät myös kestävä elämäntapaa.

Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen ~~kuuluvat kuuluu~~ koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, oppilashuolto ja tuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulun ~~rehtorilla~~ **johdolla** on käytännön vastuu opetuksen, ohjauksen, oppilashuollon ja tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuksista koulu yhteisössä, **kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ennaltaehkäisy sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista.** Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. **Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan.** Opettajan tehtävään ~~kuuluvat kuuluu~~ oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja oppilashuollolliseen tukeen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti oppilashuollon henkilöstön kanssa tehtävää yhteistyötä.

Oppilailla on koulu yhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovitusta tehtävistä huolehtiminen ~~ovat koulutyössä välttämättömiä taitoja~~ **on koulutyössä välttämätöntä.** Laki velvoittaa oppilaan osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti. ~~Koti ja koulu tukevat yhteistyössä oppilaita edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamisessa.~~ **Oppilaan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, koulu yhteisön tai opiskelu ympäristön turvallisuutta tai terveyttä. [35] Vapautus opetukseen osallistumisesta voidaan myöntää oppilaalle vain tilapäisesti erityisestä syystä. Koti ja**

koulu yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla ja tukevat oppilaita näiden ponnisteluissa. Koulun tehtävänä on puuttua poissaoloihin ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään.

Koulun tehtävänä on seurata oppilaiden poissaoloja. Tilapäinen vapautus opetukseen osallistumisesta voidaan myöntää oppilaalle huoltajan anomuksesta.

35 Perusopetuslaki 35 § 2 mom. (163/2022)

Paikalliset tavoitteet ja toimintatavat hyvän ja turvallisen koulupäivän luomiseksi Järvenpäässä

Jokainen kouluuyhteisön jäsen on vastuussa hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Järvenpään perusopetuksen arvoperusta on laadittu oppilaiden, opettajien ja huoltajien yhteistyönä. Perusopetuksen arvojen järvenpääläiset painotukset muodostavat keskeiset tavoitteet hyvän ja turvallisen koulupäivän luomiseksi. Koulukohtainen suunnitelma yhteistyötaitojen, hyvinvointitaitojen, vastuuseen kasvamisen sekä oppimisen ilon edistämiseen kirjataan koulun lukuvuosisuunnitelmaan. Koulukohtaisten arvonelikentästä johdettujen ratkaisujen lisäksi kaikilla kouluilla on käytössään jokin kiusaamista vastustava ohjelma ja esimerkiksi Hyvää mieltä yhdessä -materiaali. **Kaikilla kouluilla on käytössään Järvenpään kaupungin perusopetuksen kiusaamisen vastainen toimintamalli. Pitkittyneet ja vakavat kiusaamistapaukset siirtyvät K-0 -toimintaan. Järvenpään kaikilla kouluilla tulee tehdä aktiivista yhteistyötä huoltajien kanssa kiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi.** Vanhemmat ovat koulujen vanhempainyhdistyksissä pohtineet omaa mahdollisuuttaan hyvän kasvun ja oppimisen tukemiseen yhteisen arvonelikentän pohjalta:

KODIT PERUSOPETUKSEN ARVOJA TUKEMASSA

<p>YHTEISTYÖTAIDOT</p> <p>Kotona puhutaan arvostavasti koulun aikuisista ja oppilastovereista ja tuetaan näin reilua henkiä. Toisen kunnioittamisen tärkeydestä myös puhutaan kotona. Ei arvostella toisia ulkonaan, uskonnon tai muun vakaumuksen perusteella.</p> <p>Avoim tiedonkulku koulun ja kodin välillä. Epäselvissä asioissa yhteys suoraan opettajaan. Myös kasvotusten keskustelut ovat tärkeitä.</p>	<p>HYVINVOINTITAIDOT</p> <p>Opetetaan omalla esimerkillä lapselle säännölliset elämäntavat. Huolehditaan sopivista nukkumaan menoajoista, harrastetaan liikuntaa yhdessä lapsen kanssa ja järjestetään myös kiireisessä arjessa mahdollisuuksia yhteiseen perheruokailuun.</p> <p>Opetetaan lapselle tunnetaitoja. Sanoitetaan yhdessä hankalista tunteita ja pohditaan kotona, miten niiden kanssa tulisi toimia.</p>
<p>VASTUU ITSESTÄ JA MUISTA</p> <p>Hyvät käytöstavat opitaan kotona. Niitä harjoitellaan ja huonoon käytökseen puututaan.</p> <p>Keskustellaan muiden vanhempien kanssa mm. peli- ja nettikäytännöstä, kotiinluloajoista ja nukkumaanmenoajoista ja pyritään sopimaan yhteistä käytäntöjä, joihin on helppo vedota myös oman lapsen kanssa toimiessa.</p> <p>Annetaan lapselle pieniä kodin tehtäviä ja pyritään siihen, että lapsi kantaa niistä itse vastuun. Kuitenkin niin, että aikuinen on niistä kiinnostunut, valvoo ja seuraa.</p>	<p>OPPIMISEN ILO</p> <p>Kodin tehtävä on osoittaa kiinnostusta oppilaan koulunkäyntiä kohtaan sekä kannustaa ja tukea lasta omana itsenään.</p> <p>Kannustetaan lasta omaan ajatteluun. Asioita voi ymmärtää monella tavalla ja katsoa monesta näkökulmasta.</p>

4.2 Yhteistyö

Perusteen teksti

Opetustoimi ja koulu tekevät monipuolista yhteistyötä perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä oppilaiden oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä tarvitaan myös oppimisympäristöjen monipuolisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Yhteistyö on suunnitelmallista ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

4.2.1 Oppilaiden osallisuus

Perusteen teksti

Koulutyö järjestetään siten, että sen perustana on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Huolehditaan siitä, että oppilaat saavat kokemuksia yhteistyöstä ja demokraattisesta toiminnasta omissa opetusryhmässä, koulussa ja sen lähiympäristössä sekä erilaisissa verkostoissa.

Oppilaiden osallistuminen oman koulutyönsä ja ryhmänsä toiminnan suunnitteluun on luonteva tapa vahvistaa osallisuutta. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa oppilaiden osuus on tärkeä. Lisäksi oppilaita rohkaistaan vaikuttamaan myös koulun yhteisen toiminnan ja oppimisympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen. Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun. Oppilaat ovat myös mukana arvioimassa ja kehittämässä yhteistyötä.

Perusopetuslain mukaan koululla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta. Oppilaskunnan ja sen toimielinten tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista. Se innostaa oppilaita esittämään näkemyksiään, toimimaan ja vaikuttamaan omiin ja yhteisiin asioihin. Oppilaskunta sekä koulun ja kunnan muut osallisuutta tukevat rakenteet ja toimintatavat tarjoavat tilaisuuksia harjoitella demokratiataitoja käytännössä.

Oppilaiden osallisuus Järvenpäässä

Koulutyö järjestetään siten, että sen perustana ovat oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Huolehditaan siitä, että oppilaat saavat kokemuksia yhteistyöstä ja demokraattisesta toiminnasta omissa opetusryhmässä, koulussa ja sen lähiympäristössä sekä erilaisissa verkostoissa. Oppilaiden osallistuminen oman koulutyönsä ja ryhmänsä toiminnan suunnitteluun on luonteva tapa vahvistaa osallisuutta. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa oppilaiden osuus on tärkeä. Lisäksi oppilaita rohkaistaan vaikuttamaan myös koulun yhteisen toiminnan ja oppimisympäristön suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun. Oppilaat ovat myös mukana arvioimassa ja kehittämässä yhteistyötä. Osallisuuden toteutumista ja oppilaskuntatoimintaa Järvenpään kouluissa on kuvattu luvussa Laaja-alainen osaaminen paikallisessa opetussuunnitelmassa.

4.2.2 Kodin ja koulun yhteistyö

Perusteen teksti

Perusopetuslain mukaan opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa. Yhteistyöllä tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö lisää oppilaan, luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta. Hänen on myös huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Perusopetuslain mukaan oppivelvollisuuden voi suorittaa joko siten, että oppilas osallistuu opetukseen tai saa muulla tavalla perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä.

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet. Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan koulun henkilöstön aloitteellisuutta ja henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa sekä muutoin monipuolista viestintää. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

Voidakseen huolehtia kasvatustehtävästään huoltajan tulee saada tietoa lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä sekä mahdollisista poissaoloista. Lisäksi huoltajan kanssa keskustellaan opetuksen järjestämisen keskeisistä asioista, kuten opetussuunnitelmasta, oppimisen tavoitteista, oppimisympäristöistä ja työtavoista, oppimisen tuesta ja oppilashuollosta, arvioinnista ja todistuksista sekä opiskeluun liittyvistä valinnoista ja lukuvuoden erilaisista tapahtumista. Kannustavat ja oppilaan oppimista ja kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Säännöllisen palautteen avulla huoltaja voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Erityisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun nivelvaiheissa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Henkilökohtaisten ja ryhmätapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua koulun arkeen ja osallistua koulun toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen yhdessä koulun henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Yhteinen arvopohdinta luo perustaa yhteiselle kasvatustyölle. Kodin ja koulun yhteistyössä edistetään myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta ja luodaan pohjaa vanhempainyhdistystoiminnalle. Vanhempain verkostoituminen ja yhteinen toiminta vahvistavat yhteisöllisyyttä ja antavat tukea opettajien ja koulun työlle

Kodin ja koulun yhteistyö Järvenpäässä

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana ovat luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet. Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan koulun henkilöstön aloitteellisuutta ja henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa sekä muutoin monipuolista viestintää. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla. Mahdollisista ongelmista koulunkäynnissä tulee olla ajoissa yhteydessä vanhempiin. Järvenpään perusopetuksen opetussuunnitelmaa on tehty alusta asti tiiviissä yhteistyössä vanhempien kanssa vanhempiin arvokyselyjen sekä erityisen kodin ja koulun välisen yhteistyöryhmän työn pohjalta. Yhteisen arvopohjan varaan voidaan rakentaa hyvää yhteistyötä tukevat toimintatavat.

Järvenpään vanhempien ja koulun yhteistyön tasot:

JÄRVENPÄÄN MALLI:

Kaikilla kouluilla on myös käytössä Kodin ja koulun yhteistyösuunnitelma, joka laaditaan vuosittain osana koulun vuosisuunnitelmaa. Siinä sovitaan koulukohtaiset yhteistyön tavat sekä paikallisesta arvopohjasta nousevat lukuvuosittaiset toiminnan ja kehittämistyön painopisteet.

KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖSUUNNITELMA

Yhtenäistä vanhempainyhteistyön toimintatapaa tuetaan myös seuraavilla tavoilla:

- yhtenäinen malli lapsen esi- ja alkuopetuksen nivelvaiheen tukemiseen
- yhtenäinen malli oppilaan yläkouluun siirtymiseen
- kodin ja koulun yhteistä kasvatus tehtävää tukevat kasvatuskeskustelu- sekä oppimisen arviointikäytänteet
- vanhemman tarpeet huomioiva oppimisen tuen ja oppilashuollon malli
- vanhempainyhdistyksellä kaksi edustajaa koulun yhteisöllisen oppilashuollon työryhmässä,

kokoontuminen neljä kertaa lukuvuodessa

- avoin, koulun puolelta aloitteellinen vuorovaikutus ja tiedonkulku koulun ja kodin välillä Wilma-järjestelmällä sekä Kodin ja koulun yhteistyösuunnitelmaan kirjatulla koulu-/ opettajakohtaisilla tavoilla nykyaikaista viestintäteknikkaa hyödyntäen
- vanhempainiltojen kehittäminen vuorovaikutteisiksi ja vertaistuen mahdollisuuden huomioiviksi: vanhemmille verkostoitumisen mahdollisuuksia monella tasolla (esim. luokkayhteisö, koulun vanhempainyhdistys, Vanhempainverkosto, Vanhempainliitto)
- luokka- ja koulukohtaisesta tiedotuksesta huolehtiminen, jotta kodit voivat olla mukana tukemassa koulussa meneillään olevia opetuksen ja kasvatuksen teemoja
- rehtori ja/tai muu opettajakunnan edustaja mukana vanhempainyhdistyksen kokouksissa: rehtori paikalla ainakin syksyllä toimintaa suunniteltaessa ja keväällä lukuvuoden toimintaa arvioitaessa.

4.2.3 Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Perusteen teksti

Henkilöstön tiivis yhteistyö edesauttaa koulun kasvatus- ja opetustavoitteiden toteuttamista. Koulutyö järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti yhdessä toimien ja työtä jakaen. Aikuisten yhteistyö, kuten samanaikaisopettajuus, mallintaa koulun toimintaa oppivana yhteisönä myös oppilaille. Yhteistyötä tarvitaan erityisesti monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa, oppimisen arvioinnissa ja tuessa sekä oppilashuollon toteuttamisessa.

Koulut tekevät myös keskinäistä yhteistyötä. Tavoitteena on edistää opetuksen kehittämistä ja yhtenäisyyttä sekä vahvistaa henkilöstön osaamista. Yhteistyötä tarvitaan perusopetuksen nivelvaiheissa ja oppilaiden siirtyessä koulusta toiseen. Usein myös eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen, oppimisen tuen sekä oppilashuollon sujuva järjestäminen edellyttää hyvää koulujen välistä yhteistyötä. Toiminta paikallisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa edistää pedagogiikan kehittämistä.

Eheän oppimispolun varmistamiseksi koulu toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa. Hyvä yhteistyö kerho- sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa edistää oppilaiden hyvinvointia. Yhteistyö nuoriso-, kirjasto-, liikunta- ja kulttuuritoimen, poliisin sekä seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden lähiympäristön toimijoiden kuten luontokoulujen, museoiden ja nuorisokeskusten kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee koulun kasvatustehtävää.

Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa **Järvenpäässä**

Yhteistyö koulun sisällä

Koulun tulee omilla työn kehittämisen rakenteillaan varmistaa, että kouluyhteisön kaikkien jäsenten panos tulee hyödynnettyä. Oppilaiden ja vanhempien kehittämistyöhön osallistamisessa noudatetaan kaikissa kouluissa yhteistä mallia (KTS. OPPILAIDEN OSALLISTAMINEN JA KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖ). Oppilaat, vanhemmat ja koko koulun henkilökunta kehittävät kouluyhteisön hyvinvointia myös yhteisöllisen oppilashuoltotyöryhmän avulla (KTS. OPPILASHUOLLON PAIKALLISEN TOTEUTTAMISEN TAVOITTEET JA TOIMINTATAVAT).

Tavat ja rakenteet, joilla henkilökunta osallistetaan koulun kehittämiseen, vaihtelevat kouluittain. Käytettävissä oleva aikaa tulee kuitenkin aina suunnata vuoropuheluun, kehittymiseen ja yhteiseen suunnitteluun. Muussa viestinnässä hyödynnetään monipuolista tieto- ja viestintäteknologiaa.

Koulujen tulee aktiivisesti kehittää toimintatapoja, joissa aikuiset ja oppilaat tekevät tiivisti yhteistyötä yli luokkarajojen niin, että osaamista voidaan jakaa laajemmalle oppilasjoukolle ja oppilaantuntemusta useammalle opettajalle. Aikuisten yhteistyö, kuten samanaikaisopettajuus, mallintaa koulun toimintaa oppivana yhteisönä myös oppilaille. Yhteistyötä tarvitaan erityisesti monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa, oppimisen arvioinnissa ja tuessa sekä oppilashuollon toteuttamisessa.

Jotta oma työ koettaisiin merkitykselliseksi, on tärkeää, että rehtori johdattaa henkilökunnan näkemään koulun osana laajempaa perusopetuksen kokonaisuutta sekä osana koko kaupungin organisaatiota ja sen tavoitteita. Koulun onnistumista sisäisessä yhteistyössä arvioidaan koulun johtoryhmässä, henkilöstökokouksissa sekä koko henkilökunnalle suunnatuissa kyselyissä. Tulosten perusteella sovitaan toiminnan kehittämistoimet.

Yhteistyö koulujen välillä

Järvenpäässä on käytössä kolmen alueen malli (Kartanon, Järvenpään Yhteiskoulun ja Koivusaaren koulun alueet). Aluerehtorien **Perusopetuksen johtoryhmän ja tarvittaessa laajennetun johtoryhmän** johdolla kehitetään alueelle yhtenäisiä toimintamalleja ja koulujen välistä yhteistyötä. **Säännöllisesti pidettävät rehtorikokoukset ovat tärkeä osa koulujen yhteistyön rakentamista.** Tavoitteena on edistää opetuksen kehittämistä ja yhtenäisyyttä sekä vahvistaa henkilöstön osaamista. Myös eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen, oppimisen tuen sekä oppilashuollon sujuva järjestäminen edellyttävät hyvää koulujen välistä yhteistyötä. Toiminta paikallisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa edistää pedagogiikan kehittämistä. Eheän oppimispolun varmistamiseksi koulu toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä lukiodien ja ammatillisten oppilaitosten kanssa. Yhteistyötä tarvitaan erityisesti perusopetuksen nivelvaiheissa ja oppilaiden siirtyessä koulusta toiseen. Oppimispolun yhtenäisyyttä turvaavat nivelvaiheysteistyön mallit on kuvattu kohdassa PERUSOPETUKSEN YHTENÄISYYDEN VARMISTAMINEN JA NIVELVAIHEYHTEISTYÖ. Hyvä yhteistyö myös kerho- ~~sekä aamu~~- ja iltapäivätoiminnan kanssa edistää oppilaiden hyvinvointia.

Yhteistyö koulutyötä tukevien koulun ulkopuolisten tahojen kanssa

Koulut ovat aloitteellisia kehittämistyössä ja yhteydenpidossa koulun nykyisten kumppanien kanssa. Kouluille luontevia kumppaneita ovat mm. asukasyhdistykset, lähiympäristön yritykset, oppilaitokset, kouluilla toimivat urheiluseurat sekä muut harrastekerhot. Tavoitteena on, että yhteistyötä paikallisten yritysten ja Järvenpään Yrittäjien kanssa lisätään. Opettajien ja yritysten verkostoitumista tuetaan Nuori Yrittäjä -järjestön, YES-järjestön ja oppilaitosten järjestämällä koulutuksilla ja yhteisellä kehittämistyöllä. Kouluissa pohditaan myös aktiivisesti uusia, tarkoituksenmukaisia kumppanuuksia alati muuttuvassa ympäristössä. Koulut huomioivat mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi lähiympäristössään olevat ikäihmiset luontevan yhteistyön kautta. Esimerkiksi koulumummot ja -vaarit voivat tarjota yksittäiselle lapselle tärkeän ihmissuhteen, ja toisaalta nuorten tapaaminen voi tuottaa iloa ikäihmisille.

Yhteistyö kaupungin sisäisten toimijoiden ja yhteisöjen kanssa

Oppilashuollon yhteistyötahojen lisäksi hyvää oppimista ovat Järvenpäässä tukemassa muun muassa seuraavat toimijat ja yhteisöt:

Kouluilla järjestettävä iltapäivätoiminta

Kaupungin omana toimintana järjestetyn iltapäivätoiminnan lisäksi yhteistyöhön ja koulun kehittämiseen tulee aktiivisesti kutsua myös muut kaupungissa toimivat iltapäivätoiminnan järjestäjät.

Koulun nuorisotyö-Nuorisopalvelut

Koulunuorisotyön tavoitteena on kohdata, aktivoida ja osallistaa nuoria sekä tukea heidän hyvinvointiaan ja ehkäistä ongelmien syntymistä. Samalla nuorisotyö pyrkii myös tukemaan ja kehittämään koulujen yhteisöllisyyttä. Tavoitteena on toteuttaa varhaista puuttumista, madaltaa kynnystä osallistua vapaa-ajan palveluihin sekä tiedottaa nuorisotyöstä ja muista nuorta koskevista asioista ja toimintamahdollisuuksista. Koulunuorisotyöntekijä toimii alueen koululla saman alueen nuorisotyöntekijän kanssa viikoittain yhden koulupäivän ajan järjestäen nuorille toimintaa, tapahtumia ja teemapajoja. Toimintaa tehdään yhteistyössä nuorten, vanhempien ja koulussa toimivien kanssa.

Nuorisotyön tarkoituksena on eri toimintaympäristöissä tapahtuvan kohtaamisen ja osallisuuden lisäämisen keinoin nuoren yksilöllisen kasvun tukeminen kohti hyvinvoivaa aikuisuutta. Kouluilla tehtävässä koulunuorisotyössä korostuvat kohtaaminen, osallisuus ja yhteisöllisyys. Tavoitteena on sekä nuoren elämäntaitojen ja koulunkäynnin tukeminen että vapaa-aikatoimintojen esittely ja niihin osallistumisen rohkaiseminen. Lisäksi koulunuorisotyö osallistuu tiiviisti monitoimijaiseen yhteistyöhön kouluissa ja perheiden kanssa lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Järvenpään kaupunginkirjasto

Kouluilla järjestetään kirjastotoimintaa yhteistyössä kaupunginkirjaston kanssa. Kaupunginkirjaston kumppaneita kehittämistyössä ovat koulujen nimeämät kirjastoyhdysopettajat.

Järvenpään liikuntapalvelut

Kaupungin liikuntapalvelut edistää lasten ja nuorten hyvinvointia ja terveyttä liikunnan avulla yhteistyössä perusopetuksen kanssa. Järvenpään liikuntapaikat ovat perusopetuksen käytössä koulupäivän aikana, ja liikuntapalvelut järjestää uinninopetusta esi- ja alakoulun ajan.

K-0 -toiminta

K-0 on valtakunnallinen, Aseman Lapset ry:n kehittämä toimintamalli, jonka tavoitteena on puuttua vakavaan kiusaamiseen. K-0-toimintamallissa puututaan erityisesti pitkään jatkuneisiin ja vakaviin kiusaamistapauksiin, joissa perusopetuksessa käytössä olevat keinot eivät riitä. Toimintamalli ei korvaa koulujen käytössä olevia kiusaamisen vastaisia menetelmiä, vaan tukee ja vahvistaa niitä. Se tuo uutta näkökulmaa konflikteihin, tehostaa yhteistyötä ja vahvistaa muissa yhteyksissä toimivaksi todettuja menetelmiä. Mukana voi olla niin koulun henkilökuntaa kuin sosiaalityö, poliisi, lastensuojelu ja kuka tahansa lapsen tai nuoren elämässä mukana oleva taho. Konfliktin juurisyöt pyritään löytämään keskustelemalla eri osapuolten kanssa sekä erikseen että yhteisissä tapaamisissa.

Poliisi

Yhteistyö koulujen kanssa ja varhainen puuttuminen lasten ja nuorten rikoksiin ovat lähipoliisitoiminnan tärkeitä teemoja. Toiminta perustuu yhteistyöhön koulun kanssa turvallisuuden luomiseksi ja ylläpitämiseksi. Yhteistyömuotoja ovat poliisin oppitunnit kouluissa, vanhempainilloissa vieraileminen, opettajien ja muun henkilöstön neuvonta puhelimitse tai sähköpostitse. Niin poliisin kuin koulujenkin kannalta on tärkeää luoda hyvä keskusteluyhteys ja päättää yhdessä selkeistä toimintamalleista. Oppilaitokset ovat suoraan yhteydessä alueen lähipoliisiin esiin tulleista ongelmista, jotta lähipoliisi voi ohjeistaa opettajia ja alkaa työstää asiaa.

Poliisi pyrkii vaikuttamaan ongelmakohtiin myös kohdennetusti osana kenttävalvontatyötä. Tarpeen vaatiessa poliisi ohjaa koulua tekemään asiasta rikosilmoituksen, jolloin rikoksen esitutkinta siirtyy poliisiasemalle. Poliisi kutsuu puhutteluun asianosaiset oppilaat ja heidän vanhempansa ja on kouluun yhteydessä. Poliisi edesauttaa asianomistajien ja tekijän sovittelua asiassa.

Poliisi on koulun ja rehtorin apuna myös rohkaisemassa jokaista oppilasta kantamaan vastuun omasta käyttäytymisestään. Pyrkimyksenä on käydä läpi yläkoulujen 7. ikäluokat, joille puhutaan kiusaamisesta, häirinnästä, väkivallasta ja vahingonteoista riippuen heille erikseen räätälöidyn laillisuuskasvatustunnin aiheesta. Oppilaille kerrotaan, mitä rikos- ja korvauseuraamuksia tekijälle tulee edellä mainituista teoista ja miten ne hankaloittavat elämää ja luovat turvattomuuden tunnetta. Pyrkimyksenä on, että oppilas itse ymmärtää, mikä on elämässä oikein ja mikä väärin. Oppilaita ohjataan välittämään myös muista ihmisistä. Kokemus hyvästä turvallisuudesta antaa mahdollisuuden hyvään oloon ja elämään.

Lähipoliisi käy myös pyynnöstä puhumassa kohdennetusti tietyille oppilasluokille, vierailee pyynnöstä vanhempainillassa tai on muuten yhteydessä opettajiin, mikäli luokalla on ilmennyt ongelmia esimerkiksi some-käyttämisen tai kiusaamisen osalta. Varhainen puuttuminen lasten ja nuorten rikoksiin on poliisille tärkeää, samoin kuin saumaton ja toimiva yhteistyö koulujen kanssa. Yhteistyötä arvioidaan ja kehitetään kohtaamistilanteissa keskustellen sekä tarvittaessa myöhemmin yhteydenotolla.

Järvenpään seurakunta

Järvenpään seurakunta toimii koulujen aktiivisena yhteistyökumppanina. Seurakunta pyrkii toiminnallaan viestittämään yhteisöllisyyden ja ihmisläheisyyden tärkeyttä. Seurakunnalla on kristillinen ja eettinen arvopohja. Yhteistyön muodot sovitaan lukuvuosittain kunkin koulun kanssa.

Yhteistyön muotoja voivat olla:

- seurakunnan vierailut koulussa (mm. lähetystyö, monikulttuurisuus, kanttorin vierailu)
- päivänavaukset
- oppilaan tukeminen erilaisin pienryhmäkeinoin
- kerhojen järjestäminen koululla, oppilaiden toiveet huomioiden
- kirkkoon tutustuminen (Kulttuuripolku)
- hautausmaavierailut
- koululaisjumalanpalvelukset kirkossa
- kriisityössä mukana oleminen
- yhteiset koulutukset ja projektit.

Kouluilla on nimetyt yhteyshenkilöt, joiden kautta tieto seurakunnan yhteistyömuodoista kulkee kouluilla ja joiden kanssa seurakunta kehittää edelleen yhteistyön muotoja kullekin koululle sopivaksi.

Koulujen Kulttuuripolun (KUPO) toteuttajakumppanit

Koulujen Kulttuuripolun kumppaneista kerrotaan kohdassa Laaja-alaisen osaamisen toteuttaminen Järvenpäässä. Yhteistyötä kehitetään ja arvioidaan lukuvuosittaisella kyselyllä Kulttuuripolun yhdysopettajille sekä kohteissa järjestettävillä palautekyselyillä oppilaille ja opettajille.

Keskisen Uudenmaan Musiikkiopisto

Keskisen Uudenmaan Musiikkiopisto on Koulujen Kulttuuripolun kumppani (KTS. LAAJAALAINEN OSAAMINEN L2). Kulttuuripolun lisäksi musiikkiopisto järjestää Koulumusikantitopetusta Järvenpään kouluilla. Koulumusikantit on soiton pienryhmäopetusta, jota järjestetään oppilaan koululla koulupäivän jälkeen tai aamulla ennen koulupäivän alkua. Oppilas voi olla opetuksessa mukana koko koulussa olon ajan. Koulumusikantit-opetuksen tavoitteena on tarjota oppilaille mutkaton ja edullinen tapa harrastaa soittamista omalla koululla mahdollisimman pian koulupäivän jälkeen. Tämä vapauttaa perheen aikatauluja ja antaa mielekästä ja kehittävää toimintaa iltapäivälle. Tavoitteena on myös tukea koulun musiikinopetusta ja toimintaa esimerkiksi valmentamalla oppilaita esiintymään koulun tapahtumiin. Koulumusikantit-opetus toimii tarvittaessa myös valmentavana opetuksena taiteen perusopetukseen. Musiikkiopisto järjestää vuosittain myös erilaisia koulukonsertteja ja toiminnan esittelyjä.

Järvenpään kuvataidekoulu

Järvenpään kuvataidekoulu on Koulujen Kulttuuripolun kumppani (KTS. LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN L2). Kuvataidekoulun tarjoama taiteen perusopetus tukee ja täydentää koulujen taideopetusta. Koulun taideopetus antaa tärkeän perustiedon ja -taidon niin, että visuaalisesti lahjakas oppilas osaa hakeutua täydentävään harrastuspohjaiseen koulutukseen.

Kuvataidekoulun taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän yhdeksän opiskeluvuoden aikana oppilas saa onnistumisen kokemuksia, ystäviä sekä kattavat eväät taideharrastukselle ja alan jatko-opintoihin. Oppilaan kannalta yksinkertaisinta on, jos taiteen perusopetusta on omalla koululla iltapäiväharratuksena. Tämä on mahdollista useilla Järvenpään kouluilla.

Joutsikki

Perhetalo Joutsikki tarjoaa lapsiperheiden hyvinvoinninohjausta 0–17-vuotiaiden lasten ja nuorten perheille. Tavoitteena on tukea perheitä vanhemmuuteen ja kasvatukseen liittyvissä asioissa, edistää arjen sujuvuutta, vahvistaa perheenjäsenten keskinäistä vuorovaikutusta ja löytämään voimavaroja arkeen.

Verso

Maahanmuuttajatoimisto Versosta saa tietoa, neuvontaa ja ohjausta joko itselleen, maahanmuuttajien kanssa toimiseen tai maahanmuuttoon liittyen.

4.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Järvenpään kouluilla on käytössä lisäksi myös erilaisia yhteistyö- ja tunnetaitoja harjoittavia ohjelmia. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatuskeskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatuskeskustelussa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa (perusopetuslaki 35 §, 35 a §, 36 a i §).

Perusteen teksti

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatuskeskustelua ja erilaisia **kurinpitotoimia**. Kasvatuskeskustelussa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa.

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi tai hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen ovat kurinpitotoimia. [42]

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle oppilashuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36h §:ssä tarkoitettuna oppilashuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma palaamisen tukemiseksi. Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Opetuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso. Ennen kurinpitotoimesta päättämistä on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 36 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi koulun sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Määräaikaisesta erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös, ja muut 36 §:ssä tarkoitettut toimenpiteet tulee kirjata. Opetuksen järjestäjän tulee järjestää opetus, joka estää määrääjäksi erotetun oppilaan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Oppilaalle ja oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus osallistua tässä momentissa tarkoitettun opetussuunnitelmaan perustuvan henkilökohtaisen suunnitelman laatimiseen. Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä

olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavaksi työpäiväksi, järjestetään tarvittava oppilashuolto. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa, kun hänet on poistettu luokkahuoneesta, muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta tai kun oppilaan opetukseen osallistuminen on evätty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi. [43]

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

[42] Perusopetuslaki 35 a § (1267/2013) sekä 36 § (477/2003) ja 36 a § (1267/2013) (163/2022)

[43] Perusopetuslaki 36 § (477/2003) ja 36 a - 36 i § (1267/2013) (163/2022)

~~18.~~ Kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttö Järvenpäässä

Kasvatustieteiden käyttötarkoitus

Kasvatustieteiden käyttöä käytetään, mikäli oppilaan ohjaaminen toivottuun käyttäytymiseen ei ole tuottanut toivottua tulosta. Kasvatustieteiden tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinoja tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi.

Kasvatustieteiden käytännön toteutus, kirjaamis- ja kuulemismenettelyt

Kasvatustieteiden käyttö on ensisijainen vaihtoehto jälki-istunnolle. Oppilas voidaan lähettää kasvatustieteiden käyttöön muun muassa seuraavissa tilanteissa: epäasiallinen käytös, oppituntien häirintä,

ilkivalta, väkivalta, koulun alueelta luvatta poistuminen, lunttaaminen kokeessa, toistuvat myöhästymiset ja päihteiden käyttö.

Kasvatuskeskusteluun määrää koulun opettaja tai rehtori. Kasvatuskeskustelu kirjataan ja ilmoitetaan oppilaan huoltajille. Huoltajalle tulee varata mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun. Kasvatuskeskustelu voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella, ja sen yhteenlaskettu kesto voi olla enintään kaksi tuntia.

Tieto kasvatuskeskusteluun johtaneista tapahtumista lähetetään aina myös luokanopettajalle/ luokanvalvojalle sekä oppilaan huoltajalle. ~~Huoltaja on läsnä kasvatuskeskustelussa~~ **Huoltajalle on varattava mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun joko** paikan päällä tai ~~osallistuu siihen puhelimitse, mikäli läsnäolo ei ole mahdollista~~ **etäyhteydellä.**

Kasvatuskeskustelussa ja käytettävässä lomakkeessa yksilöidään yhdessä oppilaan kanssa hänen tekonsa syyt ja seuraukset sekä keinot vastaavanlaisten tilanteiden ehkäisemiseksi jatkossa. (perusopetuslaki 35a§)

Lainsäädäntöä tarkentavat ja täydentävät menettelytavat rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen keino puuttua työrauhaongelmiin. Työrauhaa turvaavia kurinpidollisia keinoja perusopetuslain mukaan ovat jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen (perusopetuslaki 36 §). **Mikäli oppilas häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, ensisijainen toimenpide on oppilaan lähettäminen kasvatuskeskusteluun ennen kurinpitotoimia. Kurinpitotoimia ovat tekemättömien tehtävien suorittaminen työpäivän jälkeen, jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen (Perusopetuslaki 36 §).**

Koulun opettaja tai rehtori voi määrätä kotitehtävänsä laiminlyöneen oppilaan työpäivän päätyttyä enintään tunniksi kerrallaan valvonnan alaisena suorittamaan tehtäviään. Oppilaan määräämisestä tekemään kotitehtäviään on ilmoitettava oppilaan huoltajalle. Oppilaan määrääminen tekemään kotitehtäviään tulee kirjata Wilman tuntimerkintöjen yhteyteen.

~~Oppilasta voidaan rangaista~~ **Koulun opettaja tai rehtori voi määrätä oppilaan jälki-istuntoon** koulun järjestyssääntöjen rikkomisesta tai huonosta käytöksestä ~~jälki-istunnolla~~. Ennen jälki-istunnon antamista oppilaalle tulee antaa mahdollisuus muuttaa käytöstään. Jälki-istunnon antaja kirjaa jälki-istunnon Wilmaan ja dokumentoi sen ~~myös paperisena~~ **Wilman lomakkeelle**. ~~Asiakirjaa säilytetään sovittuun paikkaan.~~ Jälki-istunnon antaja ilmoittaa asiasta oppilaalle henkilökohtaisesti (oppilaan kuuleminen) sekä huoltajalle Wilman välityksellä tai puhelimitse (huoltajan kuuleminen). **Oppilaan ja huoltajan kuulemisen päivämäärä ja kuuleminen kirjataan Wilman lomakkeelle.** Jälki-istunto suoritetaan määrättyä ajankohtana, ja jälki-istunnon valvoo rangaistuksen antanut opettaja tai erillisen jälki-istuntotilaisuuden valvoja. ~~Jälki-istunto voidaan suorittaa myös korjaamalla rikkoutunut esine tai siivoamalla aiheutetut epäsiisteydet.~~ Jälki-istunnossa voidaan tehdä myös annettuja koulutehtäviä. Myös hiljainen suorittaminen on mahdollista (perusopetuslaki 36 §). Valvoja merkitsee suoritettua jälki-istunnon ~~sovittuun asiakirjaan~~ **Wilman lomakkeelle**. Valvoja voi keskeyttää jälki-istunnon suorittamisen, mikäli edellä mainittuja sääntöjä rikotaan. Tällöin oppilas suorittaa uudelleen koko ~~rangaistusajan~~ **jälki-istunnon.**

Kirjallinen varoitus on jälki-istuntoa ankarampi ~~rangaistus~~ **kurinpitotoimi**. Kirjallisen varoituksen oppilaalle määrää aina rehtori. Varoitus annetaan kirjallisena päätöksenä, johon liitetään muutoksenhakuohjeet hallinto-oikeuteen. Ennen kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti. Oppilaalle ja huoltajalle on myös varattava mahdollisuus tulla kuulluksi. Päätös tulee lainvoimaiseksi ja se voidaan panna täytäntöön, mikäli siihen ei haeta muutosta 14 päivän kuluessa.

Oppilas voidaan erottaa koulusta monijäsenisen toimielimen (Järvenpäässä lasten ja nuorten lautakunta) (Opetus- ja kasvatustalautakunta) päätöksellä enintään kolmeksi kuukaudeksi, mikäli rikkomus on vakava eivätkä muut kurinpitotoimenpiteet tuota toivottua tulosta.

Muita lain sallimia, kurinpitotoimenpiteitä täydentäviä keinoja ovat oppilaan poistaminen luokasta tai muusta opetustilasta lopputunnin ajaksi ja rehtorin oikeus opetuksen epäämiseen jäljellä olevan työpäivän ajaksi (PoL 36–36 b §, PoA 18 §).

Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa, mikäli oppilas poistetaan luokahuoneesta, muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta.

Rehtorilla tai opettajalla on oikeus tarkastaa oppilaan mukana olevat tavarat, hänen hallinnassaan olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa. Tällainen tarkastamisoikeus koskee vain tilannetta, jossa oppilaalla on todennäköisesti hallussaan esine tai aine, jolla hän voi vaarantaa omaa tai toisten turvallisuutta eikä hän pyynnöstä huolimatta sitä luovuta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänellä ole hallussaan epäiltyä esinettä tai ainetta. Rehtori tai opettaja saa myös käyttää välttämättömiä voimakeinoja kyseisten esineiden tai aineiden ottamiseksi pois oppilaalta. Tämä oikeus koskee myös esineitä tai aineita, joilla oppilas häiritsee oppimista tai opetusta (36 e, f, g §).

Vastuut ja toimintatavat opetuksen epäämistä koskevissa tilanteissa

Rehtori voi evätä oppilaalta oikeuden opetukseen jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja tarvittaessa myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli tarvitaan aikaa oppilaan opetukseen palaamisen suunnitteluun, oppilashuollon palveluiden tarjoamiseen ja/tai turvalliseen opetukseen palaamisen tukemiseen.

Rehtori ilmoittaa opetuksen epäämisestä oppilaan huoltajalle ja kirjaa opetuksen epäämisen Wilmaan. Oppilaalle tehdään suunnitelma sekä opetukseen palaamisen tukemiseksi että sen seurannasta. Se kirjataan Wilman lomakkeelle. Opettaja vastaa suunnitelman laatimisesta ja sen seurannasta yhteistyössä oppilaan ja huoltajan sekä tarvittaessa yksilöllisen oppilashuollon kanssa. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36 h §:ssä tarkoitettuna oppilashuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen.

Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa opetuksesta epäämisen jälkeen. Valvontavastuu siirtyy huoltajille siinä vaiheessa, kun huoltaja on hakenut oppilaan pois koulusta tai huoltaja on antanut koululle luvan, että oppilas saa lähteä koulusta itsenäisesti.

Asioiden selvittämisvastuut ja työnjako

Luokanopettajat/luokanvalvojat selvittävät oppilaiden sääntörikkomuksia koulussa yhteistyössä oppilaan ja koulun muun henkilökunnan kanssa. Luokanopettajat/luokanvalvojat viestittävät asiat eteenpäin tarvittaessa huoltajille, koulun pedagogiselle tiimille ja rehtorille. Kasvatustalautakunnan ja kiusaamistapausten käsittelyyn tarkoitettujen tiimien vetämiseen on kouluilla nimetty vastuuhenkilöt. Kiusaamistapausten käsittely tapahtuu Järvenpään perusopetuksen kiusaamisen vastaisen toimintamallin mukaisesti <https://www.jarvenpaa.fi/files/7e21a60abb79b99d15585a472b7c1bf798574893/kiusaamisen-vastainen-toimintamalli.pdf>. Rehtorilla on kokonaisvastuu koulun toiminnasta ja työnjaon organisoimisesta. Kaikki toimenpiteet kirjataan sovitulla tavalla.

Hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamisen varmistaminen kurinpidollisia keinoja käytettäessä

Hallintolaissa (434/2003, 6§) mainitaan hallinnon oikeusperiaatteiksi yhdenvertaisuus (tasapuolinen kohtelu), tarkoitussidonnaisuuden periaate, objektiviteettiperiaate, suhteellisuusperiaate ja luottamuksensuojaperiaate.

Yhdenvertaisuusperiaate toteutuu siten, että samantapaisesta rikkeestä seuraa jokaiselle oppilaalle samantapainen kurinpidollinen seuraamus. Rikkeiden kuvaukset ja niistä koituvat seuraamukset tiedotetaan ja niistä keskustellaan koulun henkilökunnan lisäksi myös oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Tarkoitussidonnaisuuden periaate sallii kurinpidollisten keinojen käytön vain siihen tarkoitukseen, johon ne on määritelty tai tarkoitettu käytettäväksi. Kurinpitokeinoja ei saa siis käyttää esimerkiksi kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa. Tämän periaatteen noudattamisen valvonta perustuu toimeenpantujen kurinpitokäytänteiden kirjaamis- ja tiedotusvelvollisuuteen koulun sisällä sekä kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön.

Objektiviteettiperiaate ilmenee viranomaisen toiminnan ja päätöksenteon puolueettomuusvaatimuksena. Yleisesti hallinnossa tätä säännellään ennen kaikkea esteellisyysäädöksillä. Yhteisesti laadittujen ja tarpeeksi selkeiden, mutta riittävän yksityiskohtaisten järjestyssääntöjen olemassaolo turvaa koulun tasolla tämän periaatteen toteutumista.

Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti viranomaisen toimien on oltava oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään.

Luottamuksensuojaperiaatteen keskeisenä sisältönä on, että oppilaan tulee voida luottaa viranomaisen toiminnan oikeellisuuteen, virheettömyyteen sekä tehtyjen päätösten pysyvyyteen. Kirjaamis- ja tiedotusprosessin jälkeen rehtori tai opettaja ei saa siis yksipuolisesti muuttaa tehtyjä päätöksiä oppilaan vahingoksi.

Henkilökunnan perehdyttämisen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä

Lukuvuoden alussa varmistetaan, että koulun henkilökunnalla on oikea ja ajantasainen tietämys kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisestä. Koulun tulee perehdyttää myös sijaisopettajat kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttöön. Niistä tulee olla ohjeistus sijaiskansiossa.

Kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia keinoja koskevasta suunnitelmasta sekä järjestyssäännöistä tiedottaminen

Kasvatuskeskusteluista, kurinpidollisia keinoja koskevasta suunnitelmasta ja järjestyssäännöistä tiedotetaan opettajille opettajainkokouksissa ja muilla yhteisesti sovitulla tiedotustavoilla. Huoltajille tiedotetaan asioista esimerkiksi koulun nettisivuilla, lukuvuositiedotteessa, vanhempainilloissa, huoltajatapaamisissa, vanhempainyhdistysten toiminnan yhteydessä sekä tarvittaessa myös Wilma-viestien ja puhelinkeskustelujen välityksellä. Koulut huolehtivat, että oppilaat ovat tietoisia koulun säännöistä.

Kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia keinoja koskevan suunnitelman toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointi

Koulun moniammatillinen pedagoginen tiimi seuraa yksittäisten oppilaiden ja luokkien tasolla näiden keinojen vaikuttavuutta.

Yhteistyötahojen, oppilaiden ja huoltajien kuuleminen kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia keinoja koskevan suunnitelman laadinnassa ja päivittämisessä

Järvenpäässä kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia keinoja koskeva suunnitelma on laadittu paikallisen opetussuunnitelman yhteyteen. Suunnitelmaa on kommentoinut opettajien lisäksi myös vanhempainverkosto. 1.8.2022 voimaan tulleen päivityksen yhteydessä on kuultu Järvenpään koulujen oppilaita, oppilaitosten opiskelijoita, henkilöstöä sekä huoltajia avoimessa keskustelu- ja kuulemistilaisuudessa 24.8.2022. Kuulemisesta nousi erityisesti esiin kiusaamisen ennaltaehkäisyn tarpeellisuus ja yhteisöllisyyden vahvistaminen.

4.4 Opetuksen järjestämistapoja

Perusteen teksti

Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon oppilaiden tarpeet ja olosuhteet sekä paikalliset mahdollisuudet. Näin pyritään löytämään oppimista ja hyvinvointia parhaiten edistäviä ratkaisuja.

4.4.1 Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu

Perusteen teksti

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu tekee mahdolliseksi joustavan opinnoissa etenemisen. Vuosiluokkiin sitomatonta järjestelyä voidaan käyttää koko koulun, joidenkin opetusryhmien tai yksittäisten oppilaiden opiskelun järjestämisessä. Sitä voidaan hyödyntää esimerkiksi lahjakkuutta tukevana tai opintojen keskeyttämistä ehkäisevänä toimintatapana. Vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun käytöstä määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Mahdollisuudesta tulee mainita myös silloin kun vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua käytetään yksittäisen oppilaan kohdalla.

Koko koulun tai yksittäisten oppilasryhmien osalta vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun toteuttaminen edellyttää, että oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja niihin liittyvät sisällöt määritellään opetussuunnitelmassa opintokokonaisuuksittain. Opintokokonaisuudet muodostetaan kussakin oppiaineessa valtioneuvoston asetuksen määrittelemän tuntijaon ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Opintokokonaisuudet voidaan myös muodostaa yhdistämällä eri oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Opetussuunnitelmassa on määrättävä, mitkä opintokokonaisuudet ovat oppilaille pakollisia ja mitkä valinnaisia. Kaikille vuosiluokkiin sitomattomaan opetukseen osallistuville oppilaille tulee laatia opinto-ohjelma.

Mikäli vuosiluokkiin sitomatonta opetusta käytetään vain yksittäisen oppilaan kohdalla, laaditaan hänelle opetussuunnitelmaan perustuva opinto-ohjelma. Siinä kuvataan oppilaan opintojen tavoitteet, määritellään opintokokonaisuusien suorittamisjärjestys, aikataulu ja mahdolliset erityistavoitteet. Oppilaan opintojen etenemistä tulee seurata säännöllisesti.

Oppimisen arvioinnista vuosiluokkiin sitomattomassa opiskelussa määrätään osiossa Oppimisen arviointi.

20 Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu Järvenpäässä

Opetusta voidaan järjestää myös vuosiluokkiin sitomattomasti, mikäli oppilas tarvitsee yksilöllistä opinnoissa etenemistä ja joustavia opetusjärjestelyitä. Tällöin vuosiluokkiin jaettujen oppimäärien sijaan oppilas opiskelee opintokokonaisuuksia hänelle laaditun opinto-ohjelman mukaisesti.

Vuosiluokkiin sitomattomassa opetuksessa eri oppiaineiden sisällöissä ja tuntijaossa noudatetaan Järvenpään kaupungin yleistä ja oppiainekohtaista opetussuunnitelmaa. Oppilaan siirtymisestä vuosiluokkiin sitomattomaan opetukseen tehdään oppimisen ja koulunkäynnin tuen päällikön hallinnollinen päätös pedagogisen selvityksen pohjalta. Oman opinto-ohjelman mukaan etenevälle oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma, jossa määritellään opintokokonaisuusien sisällöt, tavoitteet, mahdolliset tukitoimet,

arviointikäytänteet sekä aikataulutetaan opintojen eteneminen ja seuraaminen. Erityisen tuen piirissä opiskelevalle oppilaalle vastaavat asiat määritellään henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS).

Vuosiluokkiin sitomattomasti opiskeleva oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositoludistuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyy lukuvuoden päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta.

4.4.2 Yhdysluokkaopetus

Perusteen teksti

Yhdysluokalla tarkoitetaan opetusryhmää, jossa opiskelee eri vuosiluokilla olevia tai vuosiluokkiin sitomattomasti edettäessä eri-ikäisiä oppilaita. Yhdysluokka voidaan perustaa joko oppilasmäärän pienuuden vuoksi tai pedagogisista syistä. Opetus yhdysluokassa voidaan toteuttaa kokonaan oppilaiden vuosiluokkien mukaisesti tai osittain vuorokurssiperiaatetta noudattaen. Vuorokursseittain opiskeltaessa tulee huolehtia opiskeltävien sisältöjen jatkuvuudesta ja johdonmukaisesta etenemisestä. Erityisesti on huolehdittava oppilaiden opiskelutaitojen kehittymisestä. Mikäli yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiaineiden opetustunnit. Oppiaineiden opetustunteja tasattaessa tulee aina turvata oppilaan oikeus opetussuunnitelmassa määriteltyyn kokonaistuntimäärään. Mikäli oppilas siirtyy vuorokurssiperiaatteen mukaisesta opiskelusta vuosiluokittain etenevään opiskeluryhmään, oppilaan opetus järjestetään yksilöllisesti mahdollisen puuttuvan oppimäärän tai sen osan suorittamiseksi. Opiskelu yhdysluokassa voidaan toteuttaa myös vuosiluokkiin sitomattomana perusopetusasetuksen mukaisesti. Tällöin oppimäärä määritellään opetussuunnitelmassa opintokokonaisuuksina jakamatta sitä vuosiluokkiin. Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu voi koskea kaikkia koulun oppilaita, tiettyä yhdysluokkaa tai yksittäisiä oppilaita.

Yhdysluokkaopetuksessa on hyvät edellytykset edistää opetuksen eheyttämistä ja käyttää monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Yhdysluokkaopetuksessa hyödynnetään erityisesti vertais- ja mallioppimisen mahdollisuuksia. Yhdysluokissa lähiopetusta voidaan tukea ja rikastaa myös etäyhteyksiä hyödyntäen.

21 Yhdysluokkaopetus Järvenpäässä

Opetus voidaan Järvenpäässä järjestää myös yhdysluokkaopetuksena. Yhdysluokalla tarkoitetaan opetusryhmää, jossa opiskelee eri vuosiluokilla olevia tai vuosiluokkiin sitomattomasti edettäessä eri-ikäisiä oppilaita. Yhdysluokka voidaan perustaa joko oppilasmäärän pienuuden vuoksi tai pedagogisista syistä. Järvenpäässä opetus yhdysluokassa voidaan toteuttaa kokonaan oppilaiden vuosiluokkien mukaisesti tai osittain vuorokurssiperiaatetta noudattaen. Vuorokursseittain opiskeltaessa tulee huolehtia opiskeltävien sisältöjen jatkuvuudesta ja johdonmukaisesta etenemisestä. Erityisesti on huolehdittava oppilaiden opiskelutaitojen kehittymisestä. Mikäli yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiaineiden opetustunnit. Oppiaineiden opetustunteja tasattaessa tulee aina turvata oppilaan oikeus opetussuunnitelmassa määriteltyyn kokonaistuntimäärään. Mikäli oppilas siirtyy vuorokurssiperiaatteen mukaisesta opiskelusta vuosiluokittain etenevään opiskeluryhmään, oppilaan opetus järjestetään yksilöllisesti mahdollisen puuttuvan oppimäärän tai sen osan suorittamiseksi.

Järvenpäässä opiskelu yhdysluokassa voidaan toteuttaa myös vuosiluokkiin sitomattomana perusopetusasetuksen mukaisesti. Tällöin oppimäärä määritellään koulun vuosisuunnitelmassa opintokokonaisuuksina jakamatta sitä vuosiluokkiin. Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu voi koskea kaikkia koulun oppilaita, tiettyä yhdysluokkaa tai yksittäisiä oppilaita.

Yhdysluokkaopetuksessa on hyvät edellytykset edistää opetuksen eheyttämistä ja käyttää monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Yhdysluokkaopetuksessa hyödynnetään erityisesti vertais- ja mallioppimisen mahdollisuuksia. Järvenpäässä yhdysluokkaopetuksen järjestämisessä otetaan huomioon oppilaiden tarpeet sekä koulukohtaiset olosuhteet ja mahdollisuudet. Näin pyritään löytämään oppimista ja hyvinvointia parhaiten tukevia ratkaisuja.

Yhdysluokkaopetuksen järjestelyt päätetään Järvenpäässä koulukohtaisesti koulun tarve huomioiden. Yhdysluokkaopetuksen järjestämisen periaatteet ja toimintatavat kirjataan koulun vuosisuunnitelmaan.

Vuosisuunnitelmassa tulee kuvata:

- miten yhdysluokkaopetus järjestetään ja mitkä ovat siinä noudatettavat keskeiset toimintatavat
- miten eri oppiaineiden vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokille valtioneuvoston asetuksen määrittelemien nivelvaiheiden mukaisesti tai miten oppimäärä jaetaan opintokokonaisuuksiin, jos käytetään vuosiluokkiin sitomattomaa opiskelua koko koulun tai oppilasryhmän osalta

4.4.3 Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Perusteen teksti

Perusopetuksessa voidaan hyödyntää etäyhteyden kautta tapahtuvaa opetusta ja näin täydentää opetusta sekä tarjota monipuolisia opiskelumahdollisuuksia eri oppiaineisiin. Etäyhteyden kautta annettavasta opetuksesta vastaa aina perusopetuksen järjestämisluvan saanut opetuksen järjestäjä. Opetustavan soveltuvuutta pohditaan erityisesti oppilaiden iän ja edellytysten näkökulmasta. Etäyhteyksillä voidaan tukea erityisesti harvemmin opiskeltujen kielten ja uskontojen sekä valinnaisten aineiden opetusta. Etäyhteyksiä hyödyntävällä opetuksella edistetään oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia monipuoliseen ja laadukkaaseen perusopetukseen koulun koosta ja sijainnista riippumatta. Etäyhteyksien käyttö lisää osaltaan koulun toiminnan ekologista kestävyyttä.

Etäyhteyksiä hyödyntämällä opetusta voidaan sekä eriyttää että eheyttää. Opetuksella voidaan vastata oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin - tarjota erityislahjakkuuden kehittymistä tukevaa opetusta, syventää koulun tarjoamaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea tai huolehtia opetuksesta joissakin poikkeustilanteissa, esimerkiksi oppilaan pitkän sairausjakson aikana. Etäyhteyksien ja erilaisten opetusteknologioiden käyttö monipuolistavat oppimisympäristöjä. Tällöin voidaan käyttää eri opettajien osaamista sekä koulun yhteistyökumppaneiden ja mahdollisten kansainvälisten verkostojen asiantuntemusta oppilaiden tarpeiden ja opetuksen tavoitteiden mukaisesti.

Oppimisympäristön turvallisuudesta sekä oppilaiden valvonnasta ja ohjauksesta huolehditaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin muissakin opetustilanteissa. Opetusryhmällä tulee olla turvallisuudesta ja hyvinvoinnista vastaava opettaja ja oppilaiden mahdollisuudet oppimista edistävään vuorovaikutukseen tulee turvata. Oppilaiden tarpeet huomioonottavalla ja opetusteknologian mahdollisuuksia hyödyntävällä

pedagogisella suunnittelulla varmistetaan opetuksen laadukas toteuttaminen. Tekijänoikeuksia koskevan lainsäädännön toteutumiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

19. Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus Järvenpäässä

Järvenpään koulut voivat käyttää etäyhteyksiä täydentämään opetusta sekä monipuolistamaan opiskelumahdollisuuksia eri oppiaineissa. Etäyhteyksiä hyödyntävällä opetuksella edistetään oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia monipuoliseen ja laadukkaaseen perusopetukseen koulun koosta ja sijainnista riippumatta.

Etäyhteyksien avulla opetusta voidaan sekä eriyttää että eheyttää. Näin pystytään vastaamaan oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin. Etäyhteyksillä voidaan tarjota esimerkiksi erityislahjakkuuden kehittymistä tukevaa opetusta tai syventää oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Etäyhteyksien avulla voidaan tukea tai huolehtia opetuksesta joissain poikkeustilanteissa, esimerkiksi oppilaan pitkän sairausjakson aikana. Lisäksi etäyhteydet mahdollistavat eri opettajien ja koulun yhteistyökumppanien asiantuntemuksen käyttämisen osana opetusta.

Etäopiskelun tapahtuessa koulussa oppimisympäristön turvallisuudesta sekä oppilaiden valvonnasta ja ohjauksesta vastaavat etäyhteyksiä käyttävät koulut. Koulun tulee huolehtia, että opetusryhmällä on turvallisuudesta ja hyvinvoinnista vastaava opettaja. Oppilaiden mahdollisuudet välittömään vuorovaikutteiseen opetukseen tulee turvata, joten oppilaan pitää pystyä kommunikoimaan reaaliaikaisesti etäyhteyden hyödyntämiseen käytetyn palvelun avulla. Oppilaiden tarpeet huomioivalla ja opetusteknologian mahdollisuuksia hyödyntävällä pedagogisella suunnittelulla varmistetaan opetuksen laadukas toteuttaminen. Tekijänoikeuksia koskevan lainsäädännön toteutumiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

4.4.4 Joustava perusopetus

Perusteen teksti

Perusopetuslain mukaan kunta voi järjestää päättämässään laajuudessa perusopetuksen 7–9 vuosiluokkien yhteydessä annettavaa joustavan perusopetuksen toimintaa. Tässä käytetään joustavan perusopetuksen toiminnasta nimitystä joustava perusopetus. Opetus toteutetaan perusopetusta koskevien säädösten ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Joustavalla perusopetuksella pyritään vähentämään perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäisemään syrjäytymistä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa.

Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi oppilaita tuetaan, kun he siirtyvät seuraavaan koulutusvaiheeseen ja edistetään heidän valmiuksiaan menestyä opiskelussa.

Joustava perusopetus on tarkoitettu niille 7–9-luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja heikko opiskelumotivaatio sekä oppilaille, joiden arvioidaan olevan vaarassa syrjäytyä jatkokoulutuksesta ja työelämästä. Opetuksessa korostuu moniammatillinen sekä eri hallintokuntien ja organisaatioiden välinen yhteistyö. Yhteistyöhön voivat osallistua myös ammatilliset oppilaitokset ja lukiot, vapaan sivistystyön oppilaitokset sekä nuorten työpajat. Joustavaa perusopetusta suunnittelemaan ja organisoimaan voidaan muodostaa ohjausryhmä.

Koulun toimintatapoja ja opetusmenetelmiä kehitetään niin, että ne vastaavat joustavaan perusopetukseen valittujen oppilaiden yksilöllisiä tarpeita. Erityistä huomiota kiinnitetään työmuotoihin, joilla lisätään oppilaiden osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta kouluyhteisössä sekä vahvistetaan huoltajien ja kaikkien joustavassa perusopetuksessa työskentelevien yhteistä kasvatustyötä. Opetuksessa painotetaan toiminnallisia ja työpainotteisia opiskelumenetelmiä.

Joustava perusopetus järjestetään pienryhmämuotoisesti koulussa, työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä moniammatillista yhteistyötä sekä tuki- ja neuvontapalveluita käyttäen. Opettajan lisäksi toimintaan osallistuu nuorten sosiaalisen kasvun tukemiseen, perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä muuhun tuki- ja neuvontatyöhön perehtynyt, opetuksen järjestäjän nimeämä ammattilainen. Opetusta voidaan tarvittaessa antaa osittain myös muun opetusryhmän yhteydessä.

Opetus toteutetaan lähiopetuksena koulussa sekä ohjattuna opiskeluna työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä. Opiskelu koulun ulkopuolella on oleellinen osa joustavaa perusopetusta. Näiden jakojen aikana oppilailla on oikeus opettajan antamaan ohjaukseen ja opetukseen. Oppilaille annetaan opetussuunnitelman mukaisia oppimistehtäviä. Suorituminen oppimistehtävistä otetaan huomioon oppilaan arvioinnissa. Työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä oppilaiden kanssa työskentelevä henkilöstö tulee perehdyttää työturvallisuuteen, tietosuojaan ja salassapitoon liittyviin sekä muihin tarvittaviin säädöksiin.

Oppilas valitaan joustavaan perusopetukseen oppilaan tai huoltajan hakemuksesta. Oppilaita valittaessa heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Opetuksen järjestäjä päättää oppilasvalinnan perusteista ja valintamenettelystä. Oppilasvalinnasta tehdään hallintopäätös joka valmistellaan moniammatillisesti. Jos yksittäinen oppilas siirtyy pois joustavasta perusopetuksesta ennen perusopetuksen päättymistä, tehdään joustavan perusopetuksen päättymisestä hallintopäätös.

Joustavan perusopetuksen oppilaalla on oikeus säädösten mukaiseen oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, ohjaukseen ja oppilashuoltoon. Oppilas voi tarvitessaan saada yleistä tai tehostettua tukea. Poikkeuksellisesti joustavaan perusopetukseen voidaan ottaa myös erityistä tukea saava oppilas, mikäli oppilas kykenee noudattamaan opetuksessa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan pitää oppilaan edun mukaisena.

Joustavan perusopetuksen oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tai tarkistetaan hänelle jo aiemmin laadittua oppimissuunnitelmaa. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Se sisältää soveltuvien osien samoja osa-alueita kuin tehostetun tuen aikana laadittava oppimissuunnitelma. Lisäksi oppimissuunnitelmassa kuvataan oppilaan joustavan perusopetukseen liittyvät erityispiirteet, kuten opetuksen järjestäminen koulun ulkopuolisissa oppimisympäristöissä. Mikäli oppilas saa erityistä tukea, joustava perusopetus kuvataan vastaavalla tavalla henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa eli HOJKSissa.

22. Joustava perusopetus Järvenpäässä

Joustavan perusopetuksen opetusta **voidaan** järjestetään vuosiluokkien 7–9 oppilaille **Nuorisokeskuksen yhteydessä**. Joustavan perusopetuksen luokka on hallinnollisesti Kartanon koulu alaisuudessa.

Joustavalla perusopetuksella pyritään vähentämään perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäisemään syrjäytymistä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden opiskelumotivaatiota ja elämönhallintaa. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi oppilaita tuetaan, kun he siirtyvät seuraavaan koulutusvaiheeseen ja edistetään heidän valmiuksiaan menestyä opiskelussa.

Erytystä huomiota kiinnitetään työmuotoihin, joilla lisätään oppilaiden osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta kouluyhteisössä sekä vahvistetaan huoltajien ja kaikkien joustavassa perusopetuksessa työskentelevien yhteistä kasvatustyötä. Osana yhteisöllisyyteen kasvamista oppilaat osallistuvat Nuorisokeskuksen ja samassa tilassa toimivan jatkoluokan toimintaan aktiivisesti.

Joustavan perusopetuksen toimintamuotoja ovat pienryhmämuotoisen opiskelun lisäksi toiminnallinen oppiminen Nuorisokeskuksen työpajan ohjatuissa pajaryhmissä ja muissa oppimisympäristöissä, työpaikkaopiskelu, intensiivikurssit oman ryhmän kanssa sekä henkilökohtaisen oppimissuunnitelman kautta räätälöity oma opinto-ohjelma. Luokanvalvoja vastaa luokan ulkopuolella tapahtuvan opiskelun järjestämisestä, ohjaamisesta ja arvioinnista yhteistyötahojen kanssa. Opetusta voidaan tarvittaessa antaa osittain myös muun opetusryhmän yhteydessä.

Joustavan perusopetuksen oppilaalla on oikeus säädösten mukaiseen oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, ohjaukseen ja oppilashuoltoon. Oppilaan ohjauksen palvelut järjestetään Kartanon koulun kautta. Oppilashuollon palvelut tuotetaan yhteistyössä Kartanon koulun sekä Nuorisokeskuksen terveydenhuollon palveluiden kanssa **järjestetään Kartanon koulussa**. Nuorisotyö on mukana työskentelyssä säännöllisesti sekä yksilö- että ryhmätasolla.

Joustavan perusopetuksen oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Mikäli oppilas saa erityistä tukea, joustava perusopetus kuvataan vastaavalla tavalla henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS).

Ryhmään valitaan vuosittain oppilaat järvenpäläisistä yläkouluista pedagogisten tiimien suositusten ja huoltajien tekemän hakemuksen pohjalta. Valinnat tehdään keväällä seuraavaa lukuvuotta varten. Myös kesken lukuvuoden on mahdollista erityistapauksissa siirtyä joustavan perusopetuksen oppilaaksi. Oppilasvalinnasta tehdään hallintopäätös. Jos yksittäinen oppilas siirtyy pois joustavasta perusopetuksesta ennen perusopetuksen päättymistä, tehdään joustavan perusopetuksen päättymisestä hallintopäätös.

Oppilasvalinnan perusteina pidetään yläkoulun pedagogisen tiimin tuottamaa selvitystä oppilaan nykyisistä tukitoimista ja tarpeesta päästä joustavan perusopetuksen piiriin. Henkilökohtaisella haastattelulla selvitetään myös oppilaan sitoutuminen ja motivaatio siirtyä opiskelemaan joustavaan perusopetukseen. Oppilasvalinnoista vastaa työryhmä, johon kuuluvat Kartanon koulun rehtori, **oppimisen ja koulunkäynnin tuen kasvun ja oppimisen tuen** päällikkö sekä joustavan perusopetusluokan erityisopettaja.

Joustavan perusopetuksen toteutumista seuraa ja kehittää **Järvenpäässä ohjausryhmä, johon kuuluvat puheenjohtajana toimivan Kartanon koulun rehtorin lisäksi, Nuorisokeskuksen päällikkö, oppimisen ja koulunkäynnin tuen päällikkö, luokanvalvoja, erityisnuorisotyön edustus ja kouluterveydenhuollon edustus lukuvuosittain tarvittaessa koottava ohjausryhmä.**

4.4.5 Opetus erityisissä tilanteissa

Perusteen teksti

Oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki edellyttää erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa. Perusopetusta voidaan tällöin järjestää muun muassa sairaalaopetuksena, koulukodissa, vastaanottokodissa tai -keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa annettavana opetuksena.

Sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se oppilaan terveys huomioon ottaen on mahdollista. Hoidosta vastaavan sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään myös muulle erikoissairaanhoidossa olevalle oppivelvolliselle oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua, jos opetuksen järjestäminen muutoin ei ole perusopetuslain tai muun lain mukaisista tukitoimista huolimatta oppilaan edun mukaista. Myös kunta, jossa on erikoissairaanhoidon muu toimintayksikkö, voi järjestää opetusta erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle. Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetuksessa yhdistyvät oppimista ja koulunkäyntiä ylläpitävä sekä oppilaan hoitotavoitteita tukeva kokonaiskuntoutuksellinen tavoite. Oppilaan opetuksen järjestäjä ja sairaalan sijaintikunta sopivat ja järjestävät moniammatillisessa yhteistyössä siirtymisen kannalta välttämättömän tuen sairaalaopetukseen tai sieltä takaisin omaan kouluun siirtyvälle oppilaalle. Sairaalaopetuksessa voidaan hyödyntää myös etäyhteyksien kautta tapahtuvaa opetusta. Oppilaan kotikunta on velvollinen maksamaan kotikuntakorvauksen sairaalakoulussa olevista oppilaista.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten opetuksesta vastaa se kunta, johon lapsi on sijoitettu. Lastensuojelulaitokseen sijoitetun oppilaan opetuksesta vastaa laitoksessa toimiva koulu, jos laitoksella on opetuksen järjestämislupa. Lastensuojelun perusteella sijoitettujen oppilaiden kotikunnalle on säädetty velvollisuus maksaa kotikuntakorvaus. Oppivelvollisuusikäisten vankilaopetuksesta vastaa se kunta, jossa vankila sijaitsee.

Kunta voi osoittaa oppilaan lähikouluksi sopimuksen mukaisesti oman kunnan koulun sijasta myös toisen kunnan koulun, sellaisen yksityisen yhteisön tai säätiön ylläpitämän koulun, jolla on opetuksen järjestämislupa, tai valtion koulun.

~~23.~~ Opetus erityisissä tilanteissa Järvenpäässä

Oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki edellyttävät erityistä pohdintaa esimerkiksi vaikeassa elämäntilanteessa tai oppilaan sairastuessa vakavasti. Perusopetusta voidaan tällöin järjestää muun muassa sairaalaopetuksena, koulukodissa, vastaanottokodissa tai -keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa annettavana opetuksena.

Sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin, kuin se oppilaan terveys huomioon ottaen on mahdollista. Hoidosta vastaavan sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään myös muulle erikoissairaanhoidossa olevalle oppivelvolliselle oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin, kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua, jos opetuksen järjestäminen muutoin ei ole perusopetuslain tai muun lain mukaisista tukitoimista huolimatta oppilaan edun mukaista. Myös kunta, jossa on erikoissairaanhoidon muu toimintayksikkö, voi järjestää opetusta erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle. Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetuksessa yhdistyvät oppimista ja koulunkäyntiä ylläpitävä sekä oppilaan hoitotavoitteita tukeva kokonaiskuntoutuksellinen tavoite. Oppilaan opetuksen järjestäjä ja sairaalan sijaintikunta sopivat ja järjestävät moniammatillisessa yhteistyössä siirtymisen kannalta välttämättömän tuen sairaalaopetukseen tai sieltä takaisin omaan kouluun siirtyvälle oppilaalle. Sairaalaopetuksessa voidaan hyödyntää myös etäyhteyksien

kautta tapahtuvaa opetusta. Oppilaan kotikunta on velvollinen maksamaan kotikuntakorvauksen sairaalakoulussa olevista oppilaista.

Järvenpään kodin ulkopuolelle sijoitettujen toispaikkakuntalaisten lasten opetuksesta vastaa Järvenpään perusopetus. Lastensuojelulain perusteella sijoitettujen oppilaiden kotikunnalle on säädetty velvollisuus maksaa kotikuntakorvaus. Oppivelvollisuusikäisten vankilaopetuksesta vastaa se kunta, jossa vankila sijaitsee. Kunta voi osoittaa oppilaan lähikouluksi sopimuksen mukaisesti oman kunnan koulun sijasta myös toisen kunnan koulun, valtion koulun tai sellaisen yksityisen yhteisön tai säätiön ylläpitämän koulun, jolla on opetuksen järjestämislupa.

4.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Perusteen teksti

Perusopetuksen yhteydessä voidaan oppilaille järjestää kirjastotoimintaa, kerhotoimintaa ja muuta opetukseen läheisesti liittyvää toimintaa. Opetuksen järjestäjä päättää toiminnan järjestämisestä ja laajuudesta. Myös kouluruokailu, välituntitoiminta sekä koulun päivänavaukset, juhlat, retket, opintokäynnit ja leirikoulut sekä mahdollisuuksien mukaan koulumatkat järjestetään siten, että ne tukevat oppilaiden oppimiselle, monipuoliselle kehitymiselle ja hyvinvoinnille asetettuja tavoitteita. Ne myös osaltaan vahvistavat kokemusta hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä ja tekevät mahdolliseksi oppilaiden näkökulmasta eheän, vireyttävää vahvistavan ja vaihtelevan päivän. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään toimintaa ohjaavat tavoitteet ja järjestämisen periaatteet. Koulukohtaisesta järjestämisestä päätetään lukuvuosisuunnitelmassa.

Koulun kerhotoiminta

Kerhotoiminta on oppituntien ulkopuolista toimintaa, jonka lähtökohtana ovat koulun kasvatukselliset, opetukselliset ja ohjaukselliset tavoitteet. Se on osa maksutonta perusopetusta ja rakentaa omalta osaltaan toiminnan yhteisöllisyyttä ja rikastuttaa koulun toimintakulttuuria. Kerhotoiminnan tehtävä on tukea oppilaiden monipuolista kasvua ja kehitystä. Kerhot tarjoavat oppilaille mahdollisuuksia tutustua erilaisiin harrastuksiin. Tavoitteena on lisätä harrastuneisuutta sekä tuottaa yhdessä tekemisen, osaamisen, onnistumisen ja ilon kokemuksia. Kerhotoiminnassa oppilaat saavat tilaisuuksia koulussa opitun soveltamiseen, luovaan toimintaan ja monimuotoiseen vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten oppilaiden kanssa. Kerhot voivat lisätä oppilaiden osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia sekä arjen hallintaa ja turvallisuutta.

Joustavilla kerhotoiminnan ratkaisuilla tuetaan oppilaan päivän kokonaisuutta. Kerhotoiminnan järjestämis- ja toteuttamistapoja kehitetään ja oppimisympäristöä muokataan harrastuneisuutta tukeväksi. Oppilaiden osuutta kerhotoiminnan suunnittelussa lisätään. Kerhotoiminnan järjestäminen tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa myös kodin ja koulun kasvatusyhteistyötä sekä yhteistyötä ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Koulut voivat hyödyntää kerhotoiminnan järjestämisessä eri hallintokuntien, yhteisöjen, yritysten ja järjestöjen sekä koulun muiden sidosryhmien osaamista.

Koulun kirjastotoiminta

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää koulukirjastotoimintaa ja toteuttaa sitä yhteistyössä lähikirjaston ja muiden kirjastojen kanssa. Kirjastotoiminnalla vahvistetaan oppilaiden

yleissivistuksen ja maailmankuvan laajenemista ja avartumista. Monimuotoinen koulukirjastotoiminta tukee oppimiskäsityksen toteutumista aidoissa oppimistilanteissa ja luo oppilaille mahdollisuuksia monenlaisten vastuutehtävien hoitamiseen. Koulun kirjasto ja muut kirjastot tarjoavat aktivoivia ja virikkeisiä oppimisympäristöjä sekä monipuolisia työtapoja. Kirjastotoiminnan tehtävänä on kannustaa oppilaita omaehtoiseen lukemiseen ja omiin lukuvalintoihin, tyydyttää heidän tiedonhaluaan, kannustaa hakemaan tietoa eri lähteistä ja arvioimaan tietolähteitä. Toiminta lisää mahdollisuuksia opetuksen eriyttämiseen, oppilaiden yksilöllisten kiinnostusten mukaiseen työskentelyyn sekä yhteistyöhön kotien kanssa. Yhdessä koulu ja kirjasto ohjaavat elinikäiseen oppimiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

Kouluruokailu

Kouluruokailun tehtävänä on oppilaiden terveen kasvun ja kehityksen, opiskelukyvyyn sekä ruokaosaamisen tukeminen. Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä täysipainoinen maksuton ateria. Ateria nautitaan tarkoituksenmukaisesti järjestettynä ja ohjattuna ruokailuna. Kouluruokailun järjestämisessä otetaan huomioon ruokailun terveydellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys. Ruokailuhetkillä on tärkeä virkistystehtävä ja niillä edistetään kestävää elämäntapaa, kulttuurista osaamista sekä ruoka- ja tapakasvatuksen tavoitteita. Oikea-aikainen ja kiireetön ruokailu ja mahdolliset välipalat varmistavat jaksamisen koulupäivän aikana. Viihtyisiä ruokailuhetki lisää hyvinvointia koko kouluyhteisössä.

Kouluruokailu on oppilaille tärkeä osa koulupäivää. Oppilaita kannustetaan osallistumaan kouluruokailun ja etenkin ruokailuhetkien suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Opettajat huolehtivat ruokailun yhteydessä annettavasta ohjauksesta ja kasvatuksesta yhdessä koulun muiden aikuisten kanssa. Kouluruokailun tavoitteista ja järjestämisestä keskustellaan kotien kanssa ja yhdessä tuetaan oppilaiden kehitystä. Kouluruokailuun osallistumista sekä ruoan ja ruokailutilanteen laatua seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opetushenkilöstö ja ruokailusta vastaava henkilöstö tekevät yhteistyötä kouluruokailun järjestämisessä ja toiminnan kehittämisessä. Mikäli oppilaalla on yksilöllisiä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyviä tarpeita, tulee oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon sopia yhdessä ruokailuun liittyvistä tukitoimista ja seurannasta.

Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat

Perusopetusasetuksen mukaan opetukseen tulee käyttää tuntia kohti vähintään 45 minuuttia ja opetukseen käytettävä aika jaetaan tarkoituksenmukaisiksi opetusjaksoiksi. Osa työajasta voidaan käyttää työelämään tutustuttamiseen sekä lukuvuoden päättäjäisiin ja muihin yhteisiin tapahtumiin. Säännös luo edellytykset koulupäivän monenlaiseen rytmittämiseen sekä välituntien järjestämiseen oppilaiden hyvinvointia edistävällä tavalla. Yhteisiä tapahtumia voivat olla muun muassa koulun juhlat, teemapäivät ja retket. Opintokäynnit ja leirikoulut voivat koskea koko kouluyhteisöä tai vain joitakin tai jotakin opetusryhmää. Myös niissä hyödynnetään perusopetusasetuksen mukaista koulutyön joustavan järjestämisen mahdollisuutta. Päivän työ aloitetaan lyhyellä päivänavauksella.

Koulun yhteisöllisyyden ja oppilaiden terveen kehityksen, sosiaalisten suhteiden sekä opiskelussa jaksamisen kannalta välitunnit, päivänavaukset ja monenlaiset yhteiset tapahtumat ovat tärkeitä. Niitä hyödynnetään myös osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Ne vahvistavat oppilaiden laaja-alaista osaamista ja tekevät näkyväksi koulun kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta. Opintokäynnit ja leirikoulut puolestaan tarjoavat mahdollisuuksia oppimisympäristön laajentamiseen ja oppimiseen autenttisissa tilanteissa sekä yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Opetuksen järjestäjällä on paljon harkintavaltaa sen suhteen, miten koulupäivä jaetaan opetusjaksoihin ja välitunteihin, mitä muuta toimintaa koulupäiviin sisältyy ja millaisia toimintamuotoja käytetään. Ratkaisut muokkaavat koulun toimintakulttuuria. Niitä tehtäessä otetaan huomioon perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen periaatteet.

Koulumatkat ja koulukuljetukset

Oppilaita kannustetaan kulkemaan koulumatkat terveyttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Heitä opastetaan sekä itsenäisesti että koulukuljetuksin liikuttaessa huolehtimaan omasta ja muiden turvallisuudesta ja käyttäytymään matkaa tehdessään hyvin.

Koulukuljetuksen odotusaikojen valvonnasta ja ohjatusta toiminnasta sekä matkojen aikaisesta turvallisuudesta huolehditaan sopimalla menettelytavoista ja vastuuhenkilöistä. Niistä sekä kuljetusjärjestelyistä tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Koulun tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta, koulumatkalla tapahtuneesta kiusaamisesta, väkivallasta tai häirinnästä tekoihin syyllistyneiden sekä niiden kohteina olleiden oppilaiden huoltajille ja tarvittaessa tukea huoltajia asian selvittämisessä.

24. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta Järvenpäässä

Koulun iltapäivätoiminta

Pienten koululaisten turvallisen iltapäivän varmistamiseksi kouluilla tarjotaan iltapäivätoimintaa koulupäivän jälkeen. Toiminnan keskeisenä tarkoituksena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä sekä tukea myös perhettä ja koulua niiden kasvatustehtävässä. Iltapäivätoimintaa kehitetään osana koulun toimintaa, ja siitä **Toiminnasta** tiedotetaan sekä perusopetuksen **internetsivuilla** että ~~koulun omilla kotisivuilla~~ **ja Wilman kautta**.

Iltapäivätoiminnassa noudatetaan Järvenpään perusopetuksen iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelmaa. Kaupungin oman toiminnan lisäksi iltapäivätoimintaa voivat järjestää myös muut palveluntuottajat.

Koulun kerhotoiminta

Kerhotoiminta on oppituntien ulkopuolista toimintaa, jonka lähtökohtana ovat koulun kasvatukselliset, opetukselliset ja ohjaukselliset tavoitteet. Tavoitteena on lisätä harrastuneisuutta sekä tuottaa yhdessä tekemisen, osaamisen, onnistumisen ja ilon kokemuksia. Kerhotoiminta on maksutonta.

Koulun kerhoista päätettäessä tulee ennen kaikkea kuunnella lasten toiveita. Toivekartoituksen suunnittelussa ja käsittelyssä voidaan hyödyntää kaikilla kouluilla toimivaa oppilaskunnan hallitusta. Vanhempien, paikallisten urheiluseurojen ja järjestöjen kanssa tiiviissä yhteistyössä pyritään kouluille saamaan mahdollisimman runsasta ja monipuolista kerhotoimintaa. Koulun omasta kerhotoiminnasta ja koululla tarjottavasta muusta harrastustoiminnasta tiedotetaan ~~koulun kotisivuilla~~ **Wilmassa**.

Koulunuorisotyö

Koulunuorisotyön tavoitteena on kohdata, aktivoida ja osallistaa nuoria sekä tukea heidän hyvinvointiaan ja ennaltaehkäistä ongelmien syntymistä. Tavoitteena on siis toteuttaa varhaista puuttumista ja täten myös tukea ja kehittää koulujen yhteisöllisyyttä. Lisäksi koulunuorisotyöllä pyritään madaltamaan kynnystä osallistua vapaa-ajan palveluihin sekä tiedottamaan nuorisotyöstä ja muista nuorta koskevista asioista ja toimintamahdollisuuksista. Koulunuorisotyöntekijä toimii alueen koululla saman alueen nuorisotyöntekijän kanssa viikoittain yhden koulupäivän ajan järjestäen nuorille toimintaa, tapahtumia ja erilaisia teemapajoja. Nuorisotyötä toteutetaan yhteistyössä nuorten, vanhempien ja koulussa toimivien kanssa.

Eritysisnuorisotyö

Eritysisnuorisotyö on ennaltaehkäisevää ja sosiaalista nuorisotyötä etsivällä työotteella. Sen tavoitteena on syrjäytymisvaarassa olevien tai jo syrjäytyneiden, ensisijaisesti 13–18-vuotiaiden nuorten sekä heidän perheidensä tukeminen ja ohjaaminen. Eritysisnuorisotyö tekee tiivistä yhteistyötä yläkoulujen erityisluokkien kanssa varhaisen tuen näkökulmasta.

Ryhmätoiminnot

Perusopetuksen 7.–9. erityisluokkien kanssa toteutetaan läpi lukuvuoden säännöllisesti jatkuvaa ryhmämuotoista toimintaa, jonka tavoitteina ovat koulunkäynnin tukeminen, ryhmän vuorovaikutussuhteiden tukeminen, oppilaiden sosiaalinen vahvistaminen, elämännhallintataitojen tukeminen sekä yksilön oman toiminnan syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen niin koulussa kuin nuoren vapaa-aikanakin. Toiminnassa korostetaan terveiden elämäntapojen ja liikunnallisuuden merkitystä nuoren elämässä. Yhteistyötä toteutetaan toiminnallisina menetelmin alueen nuorisotalolla, erilaisilla retkillä, vierailuilla tai tutustumiskäynneillä eri kohteisiin.

Ryhmämuotoisen toiminnan lisäksi on mahdollisuus yksittäisen erityisluokan oppilaan tukemiseen yksilötyön keinoin. Tarvittaessa voidaan työskennellä myös erityisluokan oppilaan huoltajan kanssa vanhemmuuden vahvistamiseksi.

Yksilötyö

Eritysisnuorisotyön yksilötyö on 13–18-vuotiaan nuoren ja tämän perheen tarpeista nousevaa ohjaustyötä. Yksilötyö on suunnitelmallista, tavoitteellista sekä ratkaisu- ja voimavarakeskeistä sosiaalista vahvistamista. Yksilötyön asiakkaaksi ohjaututaan nuoren ja/tai huoltajan yhteydenoton, perusopetuksen oppilashuollon, perhesosiaalityön, JMT-nuorisopsykiatrian, Nuovon tai erityisnuorisotyön oman etsivän työn kautta.

Yksilötyön tarve voi olla koulunkäynnin tukemista, poissaoloihin puuttumista, ryhmän jäsenenä toimimista sekä sosiaalista vahvistamista. Oppilasta ohjataan löytämään mielekäästä tekemistä koulutyön ulkopuolella esimerkiksi harrastustoiminnassa. Vanhemmuuden ja perheen vuorovaikutussuhteiden tukeminen on myös merkittävä osa yksilötyötä. Oppilasta tuetaan nivelvaiheissa, esimerkiksi peruskoulun jälkeisiin opintoihin ohjaamisessa, yhteistyössä opettajan, opinto-ohjaajan sekä etsivän työn kanssa.

Muu oppilashuoltoa tukeva yhteistyö

Erityisnuorisotyö osallistuu perusopetuksen yläkoulujen monialaisiin ja moniammatillisiin oppilashuoltoryhmiin sekä yksilö- että yhteisötasolla. Erityisnuorisotyöntekijät osallistuvat koulu- ja luokkakohtaisiin vanhempainiltoihin sekä 7. luokkalaisten vanhemmille syksyisin ryhmäytysten yhteydessä järjestettäviin vanhempainiltoihin. Lisäksi erityisnuorisotyö toteuttaa yhdessä yläkoulujen perhetyön ja koulunuorisotyön kanssa opettajahuonevierailuja perusopetuksen yläkouluihin.

Koulunuorisotyö

Koulunuorisotyö kohdistuu perusopetuksen 5.–9. luokkalaisiin. Jokaiselle luokka-asteelle toteutetaan oma, teemallinen kokonaisuutensa. Nämä kokonaisuudet sisältävät mm. ryhmämuotoista toimintaa nuorisotalolla ja koulujen tiloissa, sekä oppitunteja. Lisäksi nuorisopalvelut toteuttavat säännöllistä toimintaa välituntien aikana.

Luokka-aste	Toiminta	Tavoite	Keino
5. luokkalaiset	5. Kupla	Mielen hyvinvoinnin tukeminen	Teemallinen toimintahetki nuorisotalolla
6. luokkalaiset	6. Kupla	Päihteettömyyden tukeminen	Teemallinen toimintahetki nuorisotalolla
6. luokkalaiset	Varnukierros	Nuorisopalvelujen tuttuuden ja tunnettuuden edistäminen, vapaa-ajan toimintoihin ohjaaminen	Oppituntivierailut kaikkiin 6. luokkiin
7. luokkalaiset	7. Kupla	Ryhmäytymisen edistäminen	Teemallinen toimintahetki nuorisotalolla
8. luokkalaiset	muodostuu useammasta tapahtumasta	omien vahvuuksien löytyminen, 2.asteen opintoihin suuntaaminen	teemalliset oppitunnit, Elävä ammattikirjasto nuorisotalolla,
9. luokkalaiset	muodostuu useammasta tapahtumasta	2. asteen opintoihin suuntaaminen, työnhakutaidot	teemalliset oppitunnit, oppilaiden olkkarit sekä cv -työpaja ja kesätyöinfot (Vaikuttamon toimesta)

8. ja 9. -luokkalaisten toiminnot toteutetaan soveltaen pienluokkien oppilaille. Lisäksi pienluokille tarjotaan mahdollisuus toiminnallisten tuntien toteuttamiseen nuorisotalolla yhteistyössä erityisnuorisotyön kanssa.

Koulunuorisotyön toteuttama Skabojen skabat ovat toimintamalli, jossa yläkouluikäisille toteutetaan säännöllisesti erilaisia kilpailuja välituntisin. Kustakin kilpailusta kerätään pisteitä omalle luokalle ja lukuvuoden lopussa eniten pisteitä kerännyt luokka palkitaan. Tämän välituntitoiminnan tavoitteena on tukea hyvää luokkahenkeä, tiedottaa koululaisia erilaisista vapaa-ajan toimintamahdollisuuksista sekä kohdata nuoria kuunnellen ja mahdollisesti yksilöllistä apua tarjoten.

Erityisnuorisotyö

Erityisnuorisotyö vastaa ja koordinoi Selvittämättömiä Konflikteja Nolla -toimintamallista (K-0) Järvenpäässä. K-0 kohdistuu kaikkiin perusopetuksen kouluihin. Kouluista voi olla yhteydessä K-0 koordinaattoriksi nimettyyn erityisnuorisotyöntekijään silloin, kun koulun oma kiusaamisen selvittelyprosessi on käyty läpi ja konflikti on sellainen, joka ei ole näillä keinoilla ratkennut. Lisäksi voidaan yhteistyössä arvioida, että K-0 on käynnistettävä, jos konfliktin selvittämisessä hyödyttään koulun ulkopuolisesta toimijasta, koulun ja kodin yhteistyö on vaikeutunut, konflikti on vakava ja pitkäkestoinen tai siitä on tehty rikosilmoitus.

Osana K-0 toimenpiteitä tai muun tarpeen perusteella voidaan toteuttaa lyhytkestoista ja tavoitteellista ryhmätoimintaa luokkakohtaisesti.

Erityisnuorisotyön yksilöohjaus on nuoren ja hänen perheensä tarpeesta nousevaa yksilöllistä, ratkaisu- ja voimavarakeskeistä sosiaalista vahvistamista. Nuori voi parhaimmillaan itse ohjautua erityisnuorisotyön asiakkuuteen tai hän voi ohjautua huoltajan, koulun tai muun yhteistyökumppanin toimesta. Yksilöohjauksen tavoitteita ovat mm. koulunkäynnin tuki, mielekkään vapaa-ajan löytäminen ja elämäntaitojen opettelu.

Koulun kirjastotoiminta

Kouluilla järjestetään kirjastotoimintaa yhteistyössä kaupunginkirjaston kanssa. Kaupunginkirjaston kumppaneita kehittämistyössä ovat koulujen nimeämät kirjastoyhdysopettajat.

Koulun oman kirjasto voi helpon saavutettavuutensa ansiosta toimia tärkeänä lukuinnon herättäjänä erityisesti pienimmille oppilaille, joiden liikkumasäde on vielä pieni. Kokoelmaa uusitaan säännöllisesti ja oppilaita osallistetaan hankintoihin. Hankintoja tehtäessä hyödynnetään myös kaupunginkirjaston kirjavinkkauksia.

Koulukirjastoista pyritään kehittämään avoimia tiloja, joissa materiaali olisi oppilaiden helposti saatavilla myös perinteisten aukioloaikojen ulkopuolella. Erityistä huomioita kiinnitetään digitaalisen tekniikan mahdollisuuksiin luku- ja oppimisympäristön monipuolistajana.

Kouluruokailu

Kouluruokailun tulee olla sosiaalisesti miellyttävä ja arvostettu oppimistilanne. Yhteistyössä oppilaiden, vanhempien, keittiöhenkilökunnan ja koulun henkilökunnan kanssa suunnitellaan ja kehitetään ruokailuympäristöä ja -tilanteita.

Kouluruokailun tilaa kehitetään Järvenpäässä seuraavilla tavoilla:

- Oppilaat osallistetaan viihtyisän ruokailutilan- ja tapahtuman suunnitteluun.
- Ruokalistaa suunnitellaan mahdollisuuksien mukaan yhdessä oppilaiden kanssa, ja ruokapalvelusta toteutetaan säännöllisiä kyselyitä.
- Oppilaiden kanssa sovitaan yhdessä erilaisista ruokailuun liittyvistä vastuutehtävistä.

Koulumatkat ja koulukuljetus

Oppilaita kannustetaan kulkemaan koulumatkat terveyttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Heitä opastetaan sekä itsenäisesti että koulukuljetuksin liikuttaessa huolehtimaan omasta ja muiden turvallisuudesta ja käyttäytymään matkaa tehdessään hyvin.

~~Koulun tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta, koulumatkalla tapahtuneesta kiusaamisesta, väkivallasta tai häirinnästä tekoihin syyllistyneiden sekä niiden kohteina olleiden oppilaiden huoltajille.~~ Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Tarvittaessa koulun tulee myös tukea huoltajia asian selvittämisessä.

Koulukuljetuksen järjestämiseen liittyvät tiedot löytyvät perusopetuksen kotisivuilta.

~~24.1.~~ Järvenpään kirjaston ja perusopetuksen yhteistyö

Järvenpään kirjasto tarjoaa peruskoulun oppilaille ja opettajille mahdollisuuden lukuiloon sekä tietojen ja taitojen kehittämiseen. Yhteistyön tavoitteena on tukea lasten ja nuorten kasvua, luoda lukuintoa, herättää uteliaisuutta ja tiedonjanoa, opettaa tiedonhallintataitoja, sitouttaa oppilaita ja opettajia säännölliseen kirjaston käyttöön, tukea opettajia heidän työssään sekä tarjota lapsille ja nuorille positiivisia kokemuksia kirjaston ja julkisten palveluiden käytöstä. Kirjasto on oppimisympäristö, jota ryhmät voivat käyttää joko ohjatusti tai itsenäisesti.

Alakoululaisten kanssa tehtävä yhteistyö edistää erityisesti lukuintoa. Kirjaston henkilökunta pyrkii siihen, että jokaiselle lukijalle löytyy kirja, joka ilahduttaa, kiinnostaa, kiehtoo ja kannustaa lukemaan. Oppilaille esitellään kiinnostavaa kirjallisuutta ryhmäkäyntien aikana ja tarvittaessa yksittäisen oppilaan tai ryhmän kanssa nähdään vaivaa sopivan kirjallisuuden löytämiseksi. Tavoitteena on löytää avainlukukokemuksia, jotka sytyttävät lukijassa innon lukemiseen ja tekevät lukemisesta varteenotettavan vaihtoehdon oppilaan muille harrastuksille ja median käytölle.

Yläkoululaisten kirjastovierailuilla keskitytään tiedonhallintaan ja tiedonhankinnan välineisiin. Tavoitteena on kerrata kirjaston asiakkuuden ja kirjastonkäytön pelisääntöjä, tutustua kirjaston aikuisten- ja musiikkipalveluihin ja opetella tiedonhakua sekä kirjaston sähköisten palveluiden käyttöä. Lisäksi pyritään ylläpitämään kirjastomyönteistä asennetta mm. käyttämällä nuorta itseään kiinnostavia aineistoja.

Kirjasto on erityisen tärkeä oma julkinen tila lapsille ja nuorille. Kouluyhteistyön ohessa monet lapset ja nuoret viettävät kirjastossa vapaa-aikaansa pelaten, kavereita tavaten ja lukien. Kirjasto on turvallinen, kaikille avoin, kuluttamisesta, kiusaamisesta ja päihteiden käytöstä vapaa vyöhyke. Kirjasto on myös oiva paikka opetella muiden huomioonottamista ja yleisissä, yhteisissä tiloissa käyttäytymistä sekä eri-ikäisten ihmisten kohtaamista. Kirjastossa työskentelee turvallisia ja luotettavia aikuisia, jotka tarvittaessa ottavat puheeksi myös hankalia asioita ja joiden kanssa voi puhua omista asioista. Koulun ja kirjaston yhteistyö kannustaa lapsia käyttämään kirjastoa myös vapaa-ajalla omaksi ilokseen.

Järvenpään kirjasto tukee peruskoulun arvopohjaa

- **Yhteistyötaidot**

- Kirjastossa opetellaan hyvää käytöstä. Huonoon käytökseen puututaan.
- Asiakastietokoneilla noudatetaan ikärajoja ja hyvää nettikettä **hyviä käytöstapoja**.
- 2., 4. ja 7. luokkien oppilaat kutsutaan kirjastoon vuosittain osana kulttuuripolkua.
- Opettajia tuetaan opetustyössä mm. suosittelemalla aineistoa ja etsimällä haluttuun teemaan liittyvää aineistoa.
- Lasten ja opettajien kysymyksiin vastataan aina, ja heitä autetaan ongelmien ratkomisessa. Lapsia kannustetaan kysymään neuvoa ja vinkkejä.
- Kirjastossa lapset voivat turvallisesti harjoitella itsenäistä julkisten palveluiden käyttöä ja omaan asiointiin tai asiakkuuteen liittyvien ongelmien selvittämistä.
- Koululuokille tarjotaan mahdollisuus tuoda oppilaiden töitä esille lastenosastolle.
- Kirjastovierailujen yhteydessä harjoitellaan ryhmätöitä ja oman mielipiteen esiin tuomista.

- **Hyvinvointitaidot**

- Kokoelmaan hankitaan fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia tukevaa aineistoa. Kirjastossa voidaan järjestää hyvinvointiin liittyviä aineistonäyttelyitä ja suosittelaa aineistoa lapsille.
- Lasten kanssa puhutaan kirjastossa asioinnin lomassa arjen iloista ja suruista. Tarvittaessa asioita viedään eteenpäin yhteistyötahoille.
- Ongelmalliseen netin käyttöön tai pelaamiseen puututaan.
- Kannustetaan lapsia liikkumaan kirjastoon ja kirjaston ulkopuolella: scootin tai skeittilaudan voi tuoda kirjastokäynnin ajaksi henkilökunnalle parkkiin, ettei sitä varasteta. Kirjastosta voi myös lainata urheiluvälineitä ja kesäpelejä.

- **Vastuu itsestä ja muista**

- Opetellaan yhdessä laina-aikojen, käyttösääntöjen ja aineiston käsittelyä koskevien ohjeiden noudattamista.
- Lapsia opastetaan netin käytössä ja pelaamisessa.
- Kirjasto on kulutuksesta vapaa tila ja kirjaston aineiston lainaaminen kestävä kulutusvalinta. Kirjasto tarjoaa lapsille mahdollisuuden myös omien kirjojen ja av-aineiston kierrättämiseen.
- Kirjasto on turvallinen paikka viettää vapaa-aikaa. Kirjasto on kaikille avoin, maksuton ja aikuisten valvoma tila. Kaikki lapset saavat käyttää kirjastoa.
- Kirjastotyötä ja materiaaleja kehitetään. Kirjaston kokoelmaa kartutetaan normikriittisesti.
- Kirjaston henkilökunta ja asiakkaat kohtelevat kaikkia reilusti ja yhdenvertaisesti. Kirjastossa saa olla oma itsensä.
- Kirjasto on kiusaamisesta vapaa vyöhyke. Kiusaamiseen puututaan aina.

- **Oppimisen ilo**

- Lasten tiedontarpeita ja mielenkiinnon kohteita kunnioitetaan ja ne otetaan vakavasti.
- Lasta kannustetaan omaan, itsenäiseen ajatteluun ja hänelle tarjotaan monipuolisia näkökulmia asioihin.
- Lasta kannustetaan vapaaehtoiseen lukemiseen ja lukuilon löytämiseen.
- Aineistovalinnoissa noudatetaan hyvää tapaa (teemojen ja aineistolajien monipuolisuus, eri näkökulmien esiin tuominen, objektiivisuus, erilaisten oppijoiden huomioiminen aineistovalinnassa).
- Lapsille tarjotaan aineistovinkkejä, opastusta ja apua tiedonhakuun. Vinkeissä huomioidaan monipuolisuus (normikriittisyys, tasa-arvo, kulttuurinen moninaisuus, kestävä elämäntapa).
- Lapsille tarjotaan maksutta mahdollisuus käyttää asiakaskoneita ja uutta teknologiaa.
- Lukemisesteisille lapsille tarjotaan Celia-kirjaston vapaa-ajan palveluja oman lähikirjaston kautta **yhteistyössä koulun kanssa**.
- Ryhmille tarjotaan monipuolisia työtapoja ja kannustavaa palautetta. Eri taitotasot huomioidaan tehtävien suunnittelussa.

Ryhmäkäynnit ja yhteistyön kehittäminen

Kirjasto kutsuu 2., 4. ja 7. luokkien oppilaat kirjastovierailulle osana Järvenpään kotiseutu- ja kulttuuriopetuksen opetussuunnitelmaa. Kulttuuripolun avulla varmistetaan kaikille oppilaille yhtäläinen ja tasa-arvoinen mahdollisuus kirjallisuuteen tutustumiseen, kirjaston palveluiden käyttämiseen ja tiedonhallintataitojen oppimiseen.

Muille luokka-asteille kirjasto tarjoaa opastuksia ja ohjattuja käyntejä mahdollisuuksien ja resurssien mukaan. Kirjastokäyntiä suunnittelevat opettajat voivat tiedustella opastuksia kirjastosta (~~alakoulut lastenosastolta, yläkoulut aikuisten neuvonnasta~~). Luokat voivat käydä kirjastossa myös itsenäisesti kirjaston aukioloaikoina.

Ryhmäkäynneillä opettaja on läsnä opetustilanteessa. Hän vastaa järjestyksenpidosta ja tarvittaessa auttaa kirjaston henkilökuntaa ryhmän ohjaamisessa.

Kirjaston palveluista ja ajankohtaisista asioista viestitään opettajille vuosittain lähetettävällä infokirjeellä. Kirje lähetetään koulukirjastovastaaville, jotka jakavat sen eteenpäin omissa kouluissaan. Tarvittaessa kirjasto tiedottaa kirjastovastaavien kautta myös muista lasten ja nuorten tapahtumista ja kilpailuista.

Kirjaston ja koulujen yhteistyötä kehitetään työryhmässä, jonka jäseniä ovat koulukirjastovastaavat ja kirjaston edustajat. Työryhmä kutsutaan koolle vuosittain ja sen kokoonkutsujana ja toiminnan koordinoijana toimii lukion informaattikko kirjaston koulukirjastovastaava. Ryhmässä käsitellään opettajilta ja kirjastosta saatua palautetta ja kehittämisideoita. Lisäksi ryhmä voi miettiä yhdessä seuraavan vuoden teemoja ja yhteistyömuotoja.

Opettajien työn tukeminen

Kirjaston henkilökunta voi etsiä johonkin teemaan liittyvää kirjallisuutta esimerkiksi monialaista oppimiskokonaisuutta tai projektityyppisiä kokonaisuuksia varten. Kirjasto voi myös varata luokkaa varten useamman kappaleen tiettyä kirjaa tai kirjoja. Aineistopyynnöt kannattaa aina tulla toimittaa ennen ryhmän vierailua kirjastoon.

Opettaja voi hankkia työtarpeisiin kirjastosta yhteisökortin, jolla Järvenpään kaupunginkirjaston lasten- ja nuortenosaston aineistolle saa pidemmän laina-ajan. Lastenosaston aineistosta ei peritä varaus-, myöhästymis- tai muistutusmaksuja. Opettaja vastaa siitä, että aineisto uusitaan asianmukaisesti ja palautetaan ajoissa. Kaikki yhteisökortilla lainattu aineisto tulee palauttaa kirjastoon lukukauden päättyessä.

Yhteisökortilla voi lainata myös av-aineistoa. Opettaja ja koulu vastaavat ikärajojen noudattamisesta sekä siitä, että tarvittavat lisenssit aineiston esittämiseen ja käyttämiseen opetuksessa ovat kunnossa.

Lukemisen edistäminen

Kirjaston henkilökunta antaa mielellään vinkkejä uudesta ja vanhemmasta kauno- ja tietokirjallisuudesta. Työssään henkilökunta perehtyy lasten- ja nuortenkirjallisuuteen syvällisesti. Henkilökunnan asiantuntemusta kannattaa käyttää oman työn tukena. Vinkkejä antaessaan henkilökunta huomioi tarvittaessa erilaiset oppijat, paljon lukevat ja lukemista inhoavat oppilaat. Tavoitteena on löytää jokaiselle oppilaalle kiinnostava kirja luettavaksi.

Järvenpään kirjastolla on alakoululaisille Lukutiikeri-lukudiplomi ja yläkoululaisille Lukuhaaste!-lukudiplomi. Lukudiplomien kirjalistoille päivitetään vuosittain uutta, kiinnostavaa kauno- ja tietokirjallisuutta. Lukudiplomi kannustaa lukemiseen ja tarjoaa lukuvinkkejä. Opettajalle lukudiplomi on kirjallisuuden opetuksen työkalu. Oppilas lukee kirjalistalta valitsemansa kirjat, joiden ymmärtämistä ja lukemista

opettaja valvoo haluamallaan tavalla. Oppilaat voivat esimerkiksi tehdä luetuista kirjoista tehtäviä. Diplomit voi tilata todistuksen yhteydessä jaettavaksi Järvenpään kaupunginkirjaston lasten- ja nuortenosastolta. Kirjasto vastaa diplomin kustannuksista. Lisätietoa diplomista löytyy kirjaston kotisivuilta.

Kirjasto pyrkii tarjoamaan lapsille ja nuorille vuosittain mahdollisuuden kirjailijan tapaamiseen kirjailijavierailun yhteydessä. Vierailun kohderyhmästä, toteutuksesta ja ajankohdasta tiedotetaan erikseen. Kirjaston henkilökunta huolehtii tapahtuman markkinoinnista, ilmoittautumisista ja kirjailijan vierailun järjestelyistä. Koulut huolehtivat oppilaiden kuljetuksista ja vierailun ennakoivista valmisteluista (esim. kirjailijan tuotantoon tutustumisesta).

Järvenpään kirjasto tarjoaa **Celia-kirjasto tarjoaa** lukemisesteisille lapsille ja nuorille Celia-kirjaston vapaa-ajan palveluja. Lukemisesteitä voivat olla esim. lukivaikeus, keskittymisvaikeus, mielenterveysongelmat tai toipilasaika (esimerkiksi murtunut käsi), joka estää tavallisten kirjojen lukemisen. Kirjaston kautta palvelun käyttöön ei tarvita lääkärintodistusta. Celia-kirjastosta löytyy kiinnostavaa uutta kaunokirjallisuutta eri luokka-asteille, ja palvelun kautta voi suorittaa Kunnari-lukudiplomin. Jos oppilas opettajan mielestä hyötyisi vapaa-ajallaan Celian palveluista, vanhempia kannattaa kehottaa tiedustelevaan kirjastosta lisätietoa palvelusta. **Kirjasto tarjoaa lisätietoa Celia-palvelusta.** Lukemisesteisten oppilaiden koulutyössä tarvitsemat oppi- ja kaunokirjat hankitaan aiempaan tapaan koulun kautta.

Vanhempainillat

Koulu voi kutsua kirjastonhoitajan vanhempainiltaan puhumaan lukemisen merkityksestä ja kirjastonkäytöstä. Samalla voidaan vinkata muutama kiinnostava kirja.

24.1.1. Ryhmäkäyntien kuvaukset ja osaamistavoitteet Järvenpäässä

2. luokan Kulttuuripolku

Kohderyhmä: 2.-luokkalaiset

Paikka: kirjasto

Kesto: 60–90 minuuttia

Kuvaus: Mitä kaikkea kirjastosta voi lainata? Miksi on tärkeää laittaa kirjat oikeille paikoilleen? Saako kirjastossa jutella kaverin kanssa? Mitä lukisin seuraavaksi? ~~Mikä lukudiplomi on?~~

Muun muassa näihin kysymyksiin saat vastauksen kakkosten kirjastokäynnillä. Oppilaat voivat saada oppitunnin yhteydessä oman kirjastokortin (kirjastokorttihakemukset on toimitettava kirjastoon viimeistään kaksi työpäivää ennen vierailua).

Tavoitteet:

- lukutaidon tukeminen
- lukuilon herättely omantasaisen kiinnostavan kaunokirjallisuuden kautta ~~(ml. lukudiplomi)~~
- kirjastomyönteisen asenteen herättäminen (löytämisen ilo, itseä kiinnostava kirjallisuus, lapsen tiedontarpeita kunnioittavat aikuiset, positiivinen kokemus kirjastosta ja sen käytöstä)
- ~~tiedonhallinnan opettelu (lastenosastoon ja aineistoihin tutustuminen, kysy henkilökunnalta!)~~
- kirjaston asiakkuuden ja kirjastonkäytön perusasiat (kirjastokortti, lainaaminen ja palauttaminen, aineiston käsittely)
- yleisissä, yhteisissä tiloissa käyttäytyminen ja muiden huomioiminen

- kirjastotilan liittäminen lapsen turvallisiin omiin tiloihin.

4. luokan Kulttuuripolku

Kohderyhmä: 4.-luokkalaiset

Paikka: kirjasto

Kesto: 60–90 minuuttia

Kuvaus: Aivan kuin oppilaat koulussa, on kirjaston kirjat ja levyt jaettu eri luokkiin - mutta miten? Nelosten kirjastovierailulla tutustutaan kirjaston hyllyjärjestykseen ja opitaan löytämään erilaisia asioita etsintätehtäviä tekemällä. Samalla saadaan vinkkejä erityisen hyvistä tietokirjoista. Oppilaat voivat saada oppitunnin yhteydessä oman kirjastokortin (kirjastokorttihakemukset on toimitettava kirjastoon viimeistään kaksi työpäivää ennen vierailua).

Tavoitteet:

- lukutaidon tukeminen
- lukuilon herättely omantasaisen kiinnostavan tietokirjallisuuden kautta
- kirjastomyönteisen asenteen ylläpito (löytämisen ilo, itseä kiinnostava kirjallisuus, lapsen tiedontarpeita kunnioittavat aikuiset, positiivinen kokemus kirjastosta ja sen käytöstä)
- tieto- ja kaunokirjallisuuden ero
- tiedonhallinnan opettelu (luokitus, hyllyjärjestys, tiedon etsiminen)
- yleisissä, yhteisissä tiloissa käyttäytyminen ja muiden huomioiminen
- kirjaston asiakkuuden ja kirjastonkäytön syventäminen (varaaminen, verkkokirjasto).

7. luokan Kulttuuripolku

Kohderyhmä: 7.-luokkalaiset

Paikka: kirjasto

Kesto: 45 minuuttia – 1,5 tuntia

Kuvaus: Kirjastonhoitaja esittelee kirjaston lainattavaa aineistoa sekä kirjaston luokitusjärjestelmää ja Kirkes-tiedonhakupohjaista Tyyni Tuulio -salissa. Kirjaston esittelykierröksellä tutustutaan erityisesti aikuistenosaston tiloihin ja palveluihin mutta myös nuortenosasto Stooriin (JNA). Jos aikaa on 1,5 tuntia, lisänä toteutetaan Kirjastosuunnistus (luokitusjärjestelmän käyttöä ja tietojen etsimistä edistävät tehtävät), joka tehdään pienryhmissä. Oppilaat voivat saada oppitunnin yhteydessä oman kirjastokortin (kirjastokorttihakemukset on toimitettava kirjastoon viimeistään kaksi työpäivää ennen vierailua).

Tavoitteet:

- kirjaston asiakkuuden ja kirjastonkäytön pelisääntöjen kertaaminen
- aikuisten- ja musiikkiosastoon tutustuminen
- tiedonhaun opettelu: luokitus ja hyllyjärjestys
- faktan ja fiktion erottaminen

- kirjaston sähköiset palvelut (verkkokirjasto, e-kirjat, kirjasto sosiaalisessa mediassa, aineiston varaaminen)
- kirjastomyönteisen asenteen ylläpito, kirjaston mahdollisuudet tilana
- yleisissä, yhteisissä tiloissa käyttäytyminen ja muiden huomioiminen.

tai

7. luokan Musiikkiosasto/kirjastosuunnistus – kulttuuripolku

Kohderyhmä: 7. luokkalaiset

Paikka: kirjasto

Kesto: 1,5 tuntia (45 min/tehtävä, oppilasryhmä jaetaan kahteen osaan ja puolessavälissä tehdään vaihto)

Kuvaus: Järvenpään kirjaston musiikkiosasto on kehittänyt yhdessä Järvenpään yhteiskoulun musiikinopettaja Mirja Karjalainen Väkevän kanssa geokätköilyyn perustuvan paketin. Sen avulla tutustutetaan yläkouluikäisiä oppilasryhmiä musiikkikirjaston ja kirjaston muiden osastojen palveluihin. Lähtökohtana on elämyksellisyyden ja seikkailullisuuden sekä löytämisen riemun nostaminen esiin kirjaston käytön oppimisessa. Oppilaat voivat saada oppitunnin yhteydessä oman kirjastokortin (kirjastokorttihakemukset on toimitettava kirjastoon viimeistään kaksi työpäivää ennen vierailua).

Tavoitteet:

- kirjaston asiakkuuden ja kirjastonkäytön pelisääntöjen kertaaminen
- aikuisten ja musiikkiosastoon tutustuminen
- tiedonhaun opettelu: luokitus, hyllyjärjestys, tiedon etsintä ja tiedon arviointi
- faktan ja fiktion erottaminen
- sisältöihin tutustuminen
- kirjastomyönteisen asenteen ylläpito, kirjaston mahdollisuudet tilana
- yleisissä, yhteisissä tiloissa käyttäytyminen ja muiden huomioiminen.

Kaupunginkirjasto tukee opettajia ja oppilaiden luku-harrastusta suunnitelmallisesti, vuosiluokittain etenevällä ohjelmalla.